

KREŠTAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

Príplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
Na pol roka 1 „ — „
Na štvrt roka — 60 „

Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Hlavný spolupracovník:

FRANTIŠ BJESZKÁNY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
I. ker. Döbrentey-utca 18.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr.

Všetko za ľud.

Židovské noviny, ktoré našu chýrnu vládu že vraj za darmo, bez všetkého materiálneho osahu celkom až do násilnosti podporujú, veľkými obrázkovými oznamy povolávajú neprestajne obecnstvo na predplatenie, zvučnými slovami na prvom mieste stojí, že: všetko za ľud robia, všetko za ľud pišu, lež nie len ony, ale že i tá od nich v zlom i dobrom podporovaná vláda.

Vidzme už tedy včul, čo robi tá otcovská slobodomyselná vláda za ľud? — To najlepšie vidíme zo štátneho rozpočtu výdavkov, ktorý hlavný financ, minister Werkerle v minulý pondelok na rok 1895 už predložil. Z tohoto rozpočtu výdavkov vidíme, že na budúco, ty daň platiaci občane, pod názvom potravných daň o šestnásť miliónov päťstokrát-tisíc viacej budeš platiť, než si posávaš

platil, alebo ešte zreteľnejšie rečeno; z tvojej kože financi a arendáši potravných daň v budúcom roku o 16 miliónov päťsto tisíc zlatých viacej zoderú než toho roku, pretože tá otcovská vláda má tú zásadu: všetko za ľud! — Tedy drahšie bude, čo kúpiš, a čo predáš to spadne v cene, lacnejšia bude pšenica a ostatné zbožie, lebo to utiskne ruské a rumuňské lacné zbožie a lacné talianske víno, čo bez myta ti donášaju na krk. — V priamej daní vláda zamýšľa o päť a pol milióna viacej v budúcom roku na tebe vziať než posávaš. Ako to bude možno bez povýšenia dane? to si predstav tý drahý čitateľu. Ale všetko jedno! I toto sa stane za ľud. — Z tabaku na budúci rok očakáva tá otcovská vláda o tri a pol milióna viacej než posávaš dostala; tedy ty dostaneš horší tabak za

Alexander I. král srbský.

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, pretože semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

drahšie peniaze a vtedy sa dostane tri i pol milióna. No nič to, i to sa stane za ľud.

Pod názvom kolku (štempfa) a poplatku celých päť miliónov viac očakáva vláda. Preto bolo zapotreby 18 a 19 zákonných článkov z r. 1893, ktoré znejú o narídení poplatku a krátkého pojednávania, ktorých ohľadu vysluhovania pravdy nebolo treba, lež ako sa včul vidí, pán hlavný finanční Wekerle mal ich veľmi zapotreby, aby viacej jeho štemplov sa predalo. To potom nazývajú lacným vysluhovaním pravdy. Ale nič to, i to sa stáva za ľud.

Tedy toto povýšenie dane ktoré sme vypočítali, v celom počte učini triať i pol milióna. Podľa toho na budúci rok, ctený pán volič o triať a pol milióna viacej budeš platiť než si posavaď pláčil.

Uveríš-li včul už, že tie nové cirkevno-politické zákony mnoho, ale veľmi mnoho peňazí budú stáť, lebo útraty týchto zaplatia sa z tých triať a pol miliónov. — Jestli si mi posiaľ neuveril, včul už musíš uveriť, pretože to ti i ten od teba zbožňovaný hlavný finanční majster hovorí.

Ale nič to, lebo za tých triať a pol miliónov môžeš sa po občiansky páriť, môžeš byť neznabohom a ešte jestli chceš, môžeš byť i židom, pretože týchto nekonečných radostí ešte si neni celkom zbavený, tých príhodne môžeš ešte byť účastným, jestli že tie vyššie dom pri druhom čítaní prijme. Potom môžeš i napozatým votizovať, — jestli že ich posiaľ nemáš dosť, na 48-ročných a neodvyslých vládných vrúčne milovaných ablegátov. Môžeš ich prijať s banderiumom, môžeš ich sprovádzať na koči s dievčatmi bielo oblečenými, môžeš im hádzať vence do krásno ozdobenej štvorky, na ktorej sedí tvój milovaný ablegát. Oni to zaslúžia, lebo veď len o triať a pol milióna viacej kladú na tvoje pleca, a yeru mohli ti naklášť i sto triať a pol milióna, či nie?

O ľudu, kedy sa ti už raz otvoria oči! Či už včul uveríš, že ten grg vína a pálenky, čo pri voľbe za peniaze ablegáta vypiješ, ten malý denní a vozový plat, čo za tvój hlas od tvojho ablegáta dostaneš, draho musíš zaplatiť?

Jestli že mne nechceš uveriť, musíš uveriť slovu tvojho hlavného finančného majstra, lebo veď on hovorí, že budúcnosť len tých chatrných triať a pol miliónov viacej budeš platiť. A keď by si ani jemu nechcel uveriť, veď nezadlho uveríš exekútorovi, ktorý ti to skutočne dokáže — na licitácii.

Tedy potom sa pýtaš, prívětivý čitateľu: či neni spôsobu, aby sme to od vlády zamýšľané povýšenie dane — ktoré podľa vyznania ministra financov len triať a pol milióna činí,

ale keď on toľko zoznáva, vtedy dozaista viacej bude, — nejako nemôhli prekaziť? Horkýže nie, horkýže nie. Len treba chceť! A od koho že to závisí? Výlučne a jedine od 48-ročnej a neodvyslej potajomne vládnej stránky, lebo včul v rukách týmto je položený osúd vlády veľkého Wekerleho a veľkého Szilágyiho, nie ale vládnej stránke. 48-ročná a neodvysliacka potajomne vládna stránka, vtedy môže zrútiť včulajšiu vládu, keď sa jej ľubi. Ako? Tak, že keď po dokončení rozpočtu krajinských výdavkov, na tapet prinesie otázku o dôvere vo vládu, a vtedy jestli neodvyslá stránka celá do jedného hlasuje proti vláde, vláda hneďky buchla. Vlastná jej stránka nebude v stave ju zachovať. Národná stránka a z vládnej stránky vystupivší nevyhnutelne odopru dôveru vláde, pretože títo nezvikli s vládou trafikovať.

Potom, ako je to možno, pýtaš sa, ty voliču čisto neodvysliacky že oni, ktorí s vládou na jednom právnom základe stoja, že ti nedôverujú vláde a oni, ktorí s vládou, ako vám to doma vyprávajú nestoja na jednom základe obecného práva, a ktorých ste preto vyvolili, aby tú spoločnú vládu zvalili všemožným spôsobom. — Títo dôverujú vláde a túto spoločnozáležitostnú vládu všemožne podporujú? Na tieto otázky, ctený občane, ani ja ti neviem odpovedať, pretože to so mnou spolu mnohí, ale veľmi mnohí nepochopujú. To len pán Justh a pán Eötvös rozumia. Ako sa zdá to je ich výlučné tajemstvo, a my to len vtedy porozumieme, keď na toto tajemstvo budú pýtať privilegium a potom toto ich opravené tajemstvo opíšu a každý to bude môcť čítať. Takto tedy ablegáti 48-ročnej a neodvyslej potajomne vládnej stránky, keď hore vezmu otázku dôvery, len budú hlasovať na nekonečnú dôveru naproti vláde? — zneje otázka ďalej zo stránky voličov. Či na to budú votizovať, to neznám; ale tohoto ani zapotreby neni, aby vláda zachovaná bola. Dosť je a vláda je zachovaná i skrze to, jestli že ablegáti neodvyslej stránky tak, ako to už viacej krát urobili a skrze to vládu od dobre zaslúženého padnutia oslobodili, jednoducho nepôjdu hlasovať, ale doma ostanú. Vtedy vládna stránka i sama premôže národnú stránku a tých, ktorí z vládnej stránky vystúpili.

A prečo že tedy robia túto haňbnú hru, toto politické huncútstvo ti páni ablegáti, ktorí sa nazývajú neodvysliackymi? Len preto, pretože hovoria, že oni musia túto vládu podporovať, lebo že vraj ľud sa už blázni po zákonoch o civilnom sobaši a beznáboženstve, potom, že ľud sotva sa už môže dočkať, aby mohol byť židom a sa obrátiť na židovskú vieru.

Že či toto tvrdenie je pravdivé, alebo či i to je len luhárstvo a klam, ako všetko, čím posavád bezbožné cirkevno-politické zákony podporovali? Na to najpatričnejšou hlučnú odpoveď môžete vydať voličia pri novej voľbe skrze to, keď veľaljších ablegátov, ktorí na tie bezbožné zákony hlasovali, jednoducho ich zanecháte a miesto nich vyvolíte si ablegátov pospolitej stránky.

Tedy vidíš milý slovenský ľud, že tá neodvyslá stránka potajomky s vládou drží pre ľud, lebo všetko sa stáva vraj pre ľud, ešte i povýšenie dane, hovorí vláda, ktorí tvoji ablegáti tak mohútne podporujú, ešte i ti z neodvyslej stránky, lebo ľud nedbá, hovoria oni, keď kofkokoľvek farchy naň naložíme, len nech sa môžeme civilne sobásiť, len keď môže byť bez náboženstva a aby mohol čím skôr sa obrátiť na židovskú vieru.

Veď ľud nezadlho na všetko odpovie pri budúcej voľbe. Viem, že sa nepočakujete za tú odpoveď, páni ablegáti z neodvyslej a vládnej stránky, lebo potom vám naspák zaplatí pôžičku i s interesom.

Dr. Aleš Bakonyi,
pravotár.

POLITICKÉ CHÝRY.

Nové katolícke veľké shromaždenie sa chystá. Skoro je to k neuvereniu, ale snáď predsa bude niečo z neho. Asice v šomoďskej stolici igalský okres na jasenej porade uzavrel, že všetkých dekanov šomoďskej stolice osloví, aby v šomoďskej stolici čím prvej uskutočnili jedno katolícke veľké shromaždenie. Či máme pozdraviť kňazstvo igalského okresu za toto rozhodnutie a prosíme ich; aby nenechali túto záležitosť zaspáť, ani vtedy, keď by brány pekelné sa protivily. Nech sú vytrvalí a čím skôr nech určia deň ešte behom novembra. Ver i na iných vidiekoch by mohli nasledovať tento príklad a haňba, že i posavád nezapočali. Alebo snáď i naďalej máme chrápať? Nuž tedy dobrú noc.

Ablegát vydáva počet. Ablegát z Békés-Gyuly Ludevít Perényi v minulú nedelu vydávajúc počet držal reč. Židovské noviny píšu, že jeho reč ľúbila sa poslucháčom jeho, a veru horkýže ľúbila. Ba oprotivne hnevajú sa naňho, že na čo podporoval cirkevno-politické návrhy a to mu dali i pocití, lebo mu v reč vpadali. Lež darmo, ničemné noviny len nie sú v stave pravdu povedať.

Srbský kráľ v Budapešti.

Alexander I. príjemnotvárný, so zamyslenými očami mladý kráľ srbský, ako hosť uhorského kráľa Jeho Jasnosti, Františa Jozefa I-ho v krásnom hlavnom a sídelnom meste našej milej vlasti zdržoval sa cez tri dni. Na niekoľkých europejských panovníckých dvoroch chce-

júc svoju úctu preukázať, ako na prvej štácii v pohostinnom paláci uhorského kráľa sa zastavil.

V nedelu ráno o pol deviatej hodine pohol sa kráľ Alexander zo svojho sídelného mesta z Belgrádu na zvláštnom vlaku, ktorý zo šiestich vozov pozostával.

V Budapešti na 3. hodinu odpoľudňa bol oznámený príchod tohoto vlaku. Na prijatie jeho dostavili sa: Jozef kráľovské knieža; minister Hieronymi, hlavný župan Benický, hlavný mešťanosta Ráth, hlavný kapitán Sélley, knieža Lobkovic vojenský veliteľ. O tri štvrte na tretiu prišol i kráľ sprovádzaný grófom Paarom hlavným to vojenským krídelným pomocníkom, pustil sa s kráľovským kniežatom Jozefom do dlhšieho rozhovoru, zas i k ostatným pánom niekoľko slov prehovoril.

Medzitým dvorný vlak vbehol na stanicu. Zvučné výkriky nech žije a živio ho prijaly, vojenská muzika započala hrať srbský národný marš.

Alexander srbský kráľ, keď zostúpil stál oproti nášmu kráľovi, ktorý s radosťou bežal mu v ústrety a po priateľsky mu potriasol ruku. Potom Jozef kráľovské knieža ho pozdravilo, hneď zas kráľ mu prestavil prítomných, potom zas on predstavil s ním prišlých pánov. Na to posedali si do vozov, do prvého sadli obydvaja králi a pohlili sa do budínskeho kráľovského palácu.

Na večer o šiestej hodine Jeho Jasnosť dala veľký skvostný obed na úctu svojho kráľovského hosťa, na ktorom vzali účasť 62., okolo konca obeda Jeho Jasnosť náš kráľ vstal a pozdravil svojho mladého hosťa. Po niekoľkých okamženiach vstal kráľ Alexander a pozdvihol svoj pohár na pozdrav uhorského kráľa.

Večerom v opere bola parádna prednáška na úctu srbského kráľa. Veličenský hosť len o štvrt na deviatu prišol s naším kráľom, keď už prednáška sa držala, Ich Jasnosti pozorne sprovádzali hru a tam ostali až do samého konca.

Po prednáške obydvaja panovníci spolu sa viezli do budínskeho zámku, kde sa utiahli na odpočinok.

V pondelok ráno na Gödöföve vyšli obydvaja králi na dvornú poľovačku. Od gödöfövskej stanice zrovna dali sa viesť na poľovný okres a navzdor tomu, že sa dažď lial, poľovali až do štyroch hodín odpoľudňa, potom navrátili sa v Gödöföve do kráľovského kaštieľa. Kráľ Alexander rýchlo sa preobliekol a ponáhal sa pozdraviť Ich Jasnosť našu kráľovnú. O pol šiestej bol dvorný obed, na ktorom osemnásti vzali účasť. Po dvornom obede panovníci odobrali sa od kráľovnej Alžbety a naspák cestovali do hlavného mesta.

drahšie peniaze a vtedy sa dostane tri i pol milióna. No nič to, i to sa stane za ľud.

Pod názvom kolku (štempľa) a poplatku celých päť miliónov viac očakáva vláda. Preto bolo zapotreby 18 a 19 zákonných článkov z r. 1893. ktoré znejú o narídení poplatku a krátkého pojednávania, ktorých ohľadu vysluhovania pravdy nebolo treba, lež ako sa včul vidí, pán hlavný finánc Wekerle mal ich veľmi zapotreby, aby viacej jeho štemplov sa predalo. To potom nazývajú lacným vysluhovaním pravdy. Ale nič to, i to sa stáva za ľud.

Tedy toto povýšenie dane ktoré sme vypočítali, v celom počte učiní triať i pol milióna. Podľa toho na budúci rok, ctený pán volič o triať a pol milióna viacej budeš platiť než si posavád platiť.

Uveríš-li včul už, že tie nové cirkevno-politické zákony mnoho, ale veľmi mnoho peňazí budú stáť, lebo útraty týchto zaplatia sa z tých triať a pol miliónov. — Jestli si mi posiaľ neuveril, včul už musíš uveriť, pretože to ti i ten od teba zbožňovaný hlavný finanční majster hovorí.

Ale nič to, lebo za tých triať a pol miliónov môžeš sa po občánsky páriť, môžeš byť reznabohom a ešte jestli chceš, môžeš byť i židom, pretože týchto nekonečných radostí ešte si neni celkom zbavený, tých príhodne môžeš ešte byť účastným, jestli že tie vyššie dom pri druhom čítaní prijme. Potom môžeš i napozatým votizovať, — jestli že ich posiaľ nemáš dost, na 48-ročných a neodvyslých vládných vrúne milovaných ablegátov. Môžeš ich prijať s banderiumom, môžeš ich sprovádzať na koči s dievčatmi bielo oblečenými, môžeš im hádzať vence do krásno ozdobenej štvorky, na ktorej sedí tvôj milovaný ablegát. Oni to zaslúžia, lebo veď len o triať a pol milióna viacej kladú na tvoje plecá, a veru môhli ti naklást i sto triať a pol milióna, či nie?

O ľudu, kedy sa ti už raz otvorí oči! Či už včul uveríš, že ten grg vína a pálenky, čo pri voľbe za peniaze ablegáta vypiješ, ten malý denní a vozový plat, čo za tvôj hlas od tvojho ablegáta dostaneš, draho musíš zaplatiť?

Jestli že mne nechceš uveriť, musíš uveriť slovu tvojho hlavného finančného majstra, lebo veď on hovorí, že budúcnosť len tých chatrných triať a pol miliónov viacej budeš platiť. A keď ty si ani jemu nechcel uveriť, veď nezadlho uveríš exekútorovi, ktorý ti to skutočne dokáže — na licitácii.

Tedy potom sa pýtaš, prívětivý čitateľu: či neni spôsobu, aby sme to od vlády zamýšľané povýšenie dane — ktoré podľa vyznania ministra financov len triať a pol milióna činí,

ale keď on toľko zoznáva, vtedy dozaista viacej bude, — nejako nemôhli prekaziť? Horkýže nie, horkýže nie. Len treba chceť! A od koho že to závisí? Výlučne a jedine od 48-ročnej a neodvyslej potajomne vládnej stránky, lebo včul v rukách týmto je položený osúd vlády veľkého Wekerleho a veľkého Szilágyiho, nie ale vládnej stránke. 48-ročná a neodvysliacka potajomne vládna stránka, vtedy môže zrútiť včulajšiu vládu, keď sa jej ľubi. Ako? Tak, že keď po dokončení rozpočtu krajinských výdavkov, na tapet prinese otázku o dôvere vo vládu, a vtedy jestli neodvyslá stránka celá do jedného hlasuje proti vláde, vláda hneďky buchla. Vlastná jej stránka nebude v stave ju zachovávať. Národnia stránka a z vládnej stránky vystupivší nevyhnutelne odopru dôveru vláde, pretože títo nezvikli s vládou traťkovať.

Potom, ako je to možno, pýtaš sa, ty voliču čisto neodvysliacky že oni, ktorí s vládou na jednom právnom základe stoja, že ti nedôverujú vláde a oni, ktorí s vládou, ako vám to doma vyprávajú nestoja na jednom základe obecného práva, a ktorých ste preto vyvolili, aby tú spoločnú vládu zvalili všemožným spôsobom. — Títo dôverujú vláde a túto spoločnozależitostnú vládu všemožne podporujú? Na tieto otázky, ctený občane, ani ja ti neviem odpovedať, pretože to so mnou spolu mnohí, ale veľmi mnohí nepochopujú. To len pán Justh a pán Eötvös rozumia. Ako sa zdá to je ich výlučné tajemstvo, a my to len vtedy porozumieme, keď na toto tajemstvo budú pýtať privilegium a potom toto ich opravené tajemstvo opíšu a každý to bude môcť čítať. Takto tedy ablegáti 48-ročnej a neodvyslej potajomne vládnej stránky, keď hore vezmú otázku dôvery, len budú hlasovať na nekonečnú dôveru naproti vláde? — zneje otázka ďalej zo stránky voličov. Či na to budú votizovať, to neznám; ale tohoto ani zapotreby neni, aby vláda zachovaná bola. Dost je a vláda je zachovaná i skrze to, jestli že ablegáti neodvyslej stránky tak, ako to už viacej krát urobili a skrze to vládu od dobre zaslúženého padnutia oslobodili, jednoducho nepôjdu hlasovať, ale doma ostanú. Vtedy vládna stránka i sama premôže národniu stránku a tých, ktorí z vládnej stránky vystúpili.

A prečo že tedy robia túto haňebnú hru, toto politické huncútstvo ti páni ablegáti, ktorí sa nazývajú neodvysliackymi? Len preto, pretože hovoria, že oni musia túto vládu podporovať, lebo že vraj ľud sa už blázni po zákonoch o civilnom sobáši a beznáboženstve, potom, že ľud sotva sa už môže dočkať, aby môhol byť židom a sa obrátiť na židovskú vieru.

Že či toto tvrdenie je pravdivé, alebo či i to je len luhárstvo a klam, ako všetko, čím posavad bezbožné cirkevno-politické zákony podporovali? Na to najpatričnejšou hlučnú odpoveď môžete vydať voličia pri novej voľbe skrze to, keď včulajších ablegátov, ktorí na tie bezbožné zákony hlasovali, jednoducho ich zanecháte a miesto nich vyvolíte si ablegátov pospolitej stránky.

Tedy vidíš milý slovenský ľud, že tá neodvyslá stránka potajomky s vládou drží pre ľud, lebo všetko sa stáva vraj pre ľud, ešte i povýšenie dane, hovorí vláda, ktorí tvoji ablegáti tak mohútne podporujú, ešte i ti z neodvyslej stránky, lebo ľud nedbá, hovoria oni, keď koľkokolvek farchy naň naložíme, len nech sa môžeme civilne sobášif, len keď môže byť bez náboženstva a aby môhol čím skôr sa obrátiť na židovskú vieru.

Veď ľud nezadlho na všetko odpovie pri budúcej voľbe. Viem, že sa nepoďakujete za tú odpoveď, páni ablegáti z neodvyslej a vládnej stránky, lebo potom vám naspák zaplatí pôžičku i s interesom.

Dr *Aleš Bakonyi*,
pravotár.

POLITICKÉ CHÝRY.

Nové katolícke veľké shromaždenie sa chystá. Skoro je to k neuvereniu, ale snád predsa bude niečo z neho. Asíce v šomoďskej stolici igalský okres na jasennej porade uzavrel, že všetkých dekanov šomoďskej stolice osloví, aby v šomoďskej stolici čím prvej uskutocnili jedno katolícke veľké shromaždenie. Či m'ne pozdravif knazstvo igalského okresu za toto rozhodnutie a prosíme ich; aby nenechali túto záležitosť zaspaf, ani vtedy, keď by brány pekelné sa protivily. Nech sú vytrvalí a čím skôr nech určia deň ešte behom novembra. Ver i na iných vidiekoch by mohli nasledovať tento príklad a haňba, že i posavad nezapočali. Alebo snád i naďalej máme chrápať? Nuž tedy dobrú noc.

Ablegát vydáva počet. Ablegát z Békés-Gyuly Ludevít Perényi v minulú nedeľu vydávajú počet držal reč. Židovské noviny píšu, že jeho reč ľúbila sa poslucháčom jeho, a veru horkýže ľúbila. Ba oprotivne hnevajú sa naňho, že na čo podporoval cirkevno-politické návrhy a to mu dali i pocítif, lebo mu v reč vpadali. Lež darmo, ničemné noviny len nie sú v stave pravdu povedať.

Srbský kráľ v Budapešti.

Alexander I. príjemnotvárný, so zamyslenými očami mladý kráľ srbský, ako hosť uhorského kráľa Jeho Jasnosti, Františa Jozefa I-ho v krásnom hlavnom a sídelnom meste našej milej vlasti zdržoval sa cez tri dni. Na niekoľkých europejských panovníckých dvoroch chce-

júc svoju úctu preukázať, ako na prvej štácii v pohostinnom paláci uhorského kráľa sa zastavil.

V nedeľu ráno o pol deviatej hodine pohol sa kráľ Alexander zo svojho sídelného mesta z Belgrádu na zvláštnom vlaku, ktorý zo šiestich vozov pozostával.

V Budapešti na 3. hodinu odpoludňá bol oznámený príchod tohoto vlaku. Na prijatie jeho dostavili sa: Jozef kráľovské knieža; minister Hieronymi, hlavný župan Benický, hlavný mešťanosta Ráth, hlavný kapitán Sélley, knieža Lobkovic vojenský veliteľ. O tri štvrté na tretiu prišol i kráľ sprovádzaný grófom Paarom hlavným to vojenským krídelným pomocníkom, pustil sa s kráľovským kniežaťom Jozefom do dlhšieho rozhovoru, zas i k ostatným pánom niekoľko slov prehovoril.

Medzitým dvorný vlak vbehol na stanicu. Zvučné výkriky nech žije a živio ho prijaly, vojenská muzika započala hrať srbský národný marš.

Alexander srbský kráľ, keď zostúpil stál oproti nášmu kráľovi, ktorý s radosťou bežal mu v ústreť a po priateľský mu potriasol ruku. Potom Jozef kráľovské knieža ho pozdravilo, hneď zas kráľ mu prestavil prítomných, potom zas on predstavil s ním prišlých pánov. Na to posedali si do vozov, do prvého sadli obyдва králi a pohli sa do budínskeho kráľovského palácu.

Na večer o šiestej hodine Jeho Jasnosť dala veľký skvostný obed na úctu svojho kráľovského hosta, na ktorom vzali účasť 62., okolo konca obeda Jeho Jasnosť náš kráľ vstal a pozdravil svojho mladého hosta. Po niekoľkých okamženiach vstal kráľ Alexander a pozdvihol svoj pohár na pozdrav uhorského kráľa.

Večerom v opere bola parádna prednáška na úctu srbského kráľa. Veličenský hosť len o štvrt na deviatu prišol s našim kráľom, keď už prednáška sa držala, Ich Jasností pozorne sprovádzali hru a tam ostali až do samého konca.

Po prednáške obyдва panovníci spolu sa viezli do budínskeho zámku, kde sa utiahli na odpočinok.

V pondelok ráno na Gödöľov vyšli obyдва králi na dvornú poľovačku. Od gödöľovskej stanice zrovna dali sa viesť na poľovný okres a navzdor tomu, že sa dážd lial, poľovali až do štyroch hodín odpoludňá, potom navrátili sa v Gödöľove do kráľovského kaštieľa. Kráľ Alexander rýchlo sa preobliekol a ponáhľal sa pozdravif Ich Jasnosť našu kráľovnú. O pol šiestej bol dvorný obed, na ktorom osemnásti vzali účasť. Po dvornom obede panovníci odobrali sa od kráľovnej Alžbety a naspák cestovali do hlavného mesta.

Nové uhorské manželské právo.

II.

K čomu je civilné manželstvo dobré?

Vidzme, ako odporúča vláda s kalvíntvom spojená nový svoj tovar, to civilné manželstvo. Nie len opak, lež aj líce, nie len predok, ale aj zadok si obzrime tejto handry revolucionálneho súkna červeného. A kto chce vidieť, môže to aj uvidieť, že tak jej líce, ako aj jej opak je špinavý.

Vláda sa na to vyhovára, že však je aj v iných krajinách uvedené to civilné manželstvo, a preto cirkev katolícka nezmizla, lež kvitne. To vieme, že cirkev nezmizla. Lež to zamľčia tí páni, koľkí ztratili duševné spasenie a koľkí sa stali pobehlíkami a vyhnancami následkom civilného manželstva. O tom nehovoria, že civilným manželstvom všade zapovrhajú a väčšina sa mu len nútene podrobuje. Ani to nevyzradia, že práve v tých krajinách, v ktorých je civilné manželstvo ľudu vnútené, — lebo je tak, ako to aj u nás chcú, proti vôli ľudu vnútené, — že práve v týchto krajinách a od tých čias sa väčšmi rozširuje nemravnosť a s ňou aj bieda. Taliansko, navzdor tomu, že už zo všetkého olúpilo cirkev katolícku a pápeža, — a to sme my bez slova trpeli, lebo sme slobodomyselní boli, — o nedlho sa srúti pod ťarchou dlžôb, a ľud povstať chce pre ohromnú daň. Vo Francúzsku ale sú také pomery, že sa poctiví ľudia odtiahnuť snažia od obecných záležitostí, a koľkokrátkoľvek takí majú vládu v rukách, ktorí boli obžalovaní alebo v podozrení, že obecné peniaze pokradli. Vôbec taká neistota panuje v obecných pomeroch, že každý druhý-tretí mesiac iná vláda nastúpi, jedna biednejšia od druhej. Takéto mravy rodí civilné manželstvo.

Jedon slobodomyselný pán mi to hovoril, že nie civilné manželstvo, lež celkom iné je príčinou, že v Taliansku a Francúzsku tak veľká nemravnosť panuje.

Avšak vec táto je celkom zrejmalá. Civilné manželstvo to učí, že netreba nič dať na náboženstvo, na prikazi náboženstva. Nuž či je to tedy k podiveniu, keď si mnohý tak vysvetľuje vec, že keď na prikázanie: *nesmilni* nič netreba dať, tak ani na prikázanie: *nezabíjaj, nekradni, neklam, neluhaj, nezloreč tiež nič netreba dať*. Toto to isté náboženstvo prikazuje, čo tam to. Keď jedno nemusíme počúvať, prečo by sme mali to druhé? Takto súvisí zkaženosť s civilným manželstvom.

Snáď aj naša vláda sem zameruje svoje kroky?

Ani to sa nehaňbia povedať a napísať: že, keby niekoho svedomie pochybovalo, není zapotreby, aby zákon tento aj vnútorne ctil a za platný držal, len zvonká ho nech počúvne! Takto to písal jedon od vlády platený pisateľ. Ba ešte aj to dodajú, že poctivý, náboženstvo svoje milujúci Katolík nikdy nezamešká si vyprosiť aj požehnanie cirkevné na svoj sväzok!

Veľmi vzácne vyznanie to! lebo ono potvrdí, čo sme hore povedali, že civilné manželstvo len nepoctiví ľudia potrebujú. A i veľmi zaujímavé je to vyznanie: Keď civilné manželstvo do života uvedú, budeme mať zákon, ktorým dľa *svedomia* nášeho zapovrhnuť musíme! Toto je veľmi pekná vec, a veľmi súca u ľudu úctu naproti zákonu zveličiť! Oh bukši, bukši!*) Chcem hovoriť: Oh Bekšič, Bekšič:**)

Žiadosť ích sa vyplní. Ponevác uhorský Katolík takú hlavnú vec, ako je manželstvo, s Božím požehnaním chce započat. Vie, že je manželstvo ten prameň, z ktorého ľudstvo pochádza; chce tedy posvätiť tento prameň, aby sa človek nenarodil z pudu zvieracieho, lež požehnaním Božím. Dobre vie, že je s manželstvom mnoho nerestí, biedy, trápenia a skusovania spojené, preto nechce, ani nezabudne si tú svätú milosť z neba k pomoci vyprosiť, ktorá vo sviatosti manželstva mu býva udelená. Ponevác Katolík nechce zutekať pred nerestou a skusovaním, lež s pomocou Božou, ktorú mu sviatosť udeľuje, s nimi sa zapasiť, ích premôcť sa usiluje. — Ani nechce, aby raz platne sviazané manželstvo jeho bolo rozlúčené, znajúc, že je ono pred Bohom nerozlúčiteľné, čokoľvek hovoria ľudia, ministri a slobodomyselní vyslanci, alebo kalvínski kňazi.

Ani proti zákonu cirkevnému nikdy nepokúsi oženiť sa, lebo zná, že je to pred Bohom neplatné, a pokiaľ sväzok takýto neopustí, stále v hriechu sa nachádza, ani na smrteľnej posteli sa nemôže v sviatosťách súčastniť, lež nepretržene medzi hryzením svedomia musí žiť, v zúfalstve zomrieť a ešte ani na druhom svete nemôže úfať pokoja!

Hľa takýto je rozdiel medzi sviatosťou manželstva a civilnou smluvou.

Kým sa civilná smluva na pude zvieracom, na smyselnej náchylnosti zakladá, a tieto sa usiluje zákonom upraviť, a keď toto prestane, tak prestane aj sväzok: zatým manželstvo katolícke najšlechetnejší to duše ľudskej plod, čnosť kresťanskú, lásku na obapolnej vážnosti sa zakladajúcu posvätiť a opáše oslavou sviatosti a tejto podrobuje lásku smyselnú.

*) hlávko, hlávko!

**) predtým vyslanec, teraz ministerský radca.

Kým smluva civilná ľudskej krehkosti hovie, vábnou nádejou rozlúčenia ju podporuje: zatým manželstvo katolícke s Božou pomocou podporuje človeka proti pokušeniam krehkosti, aby z jeho srdca oheň šlechtný až do konca života nevyhasnúl.

Kým tamtá nemotornosť hlása a cestu kliesni, ktorou má človek zutekať pred nerestami manželskými: zatým manželstvo kresťanské odeje srdce štítom milosti a povzbudzuje k mužským čnostám, k duševnej sile. Sú takí, ktorí sa o tomto takto vyslovia: pekná je nábožnosť, aj vhodné je, aby si každý vážil svoje náboženstvo; nech stúpi Katolík do manželstva v svojej cirkvi, lež nech zadrží aj zákon štátny a nech sa hlási k civilnému manželstvu.

Táto reč by len vtedy mala smysel, keby štát vyslovil, že len také manželstvo prijme, aby sa len tí uňho hlásili, ktorí už dľa svojho náboženstva do manželstva stúpili; ktorí dľa svojho náboženstva nemôžu do manželstva stúpiť, tých ani on neuzná za manželov. Ktorých manželstvo dľa ich náboženstva je nerozlučiteľné, to ani on nerozlúči. Keby sa vec takto mala, vtedy by sa mohlo o tom hovoriť, aby si každý zadržal pravidlá svojho náboženstva. Ale načo je potom celá civilná paráda? Načo treba s takými ohromnými výdavkami tie už bez toho obťažné dane ešte viac množiť?

Naproti tomu keď štát aj takých civilne uzná za zákonných manželov, ktorí dľa zásad ich cirkve nemôžu stúpiť do manželstva, vtedy sa predsa za nič nebere zákon náboženstva a pud zvierací bude mať prednosť pred sviatosťou. Vtedy štát nebude poctivých zastávať, lež takých, ktorí svojím náboženstvom zapovrhujú. Asíce v tom ich zastáva, že môžu prestúpiť zákon náboženstva. Je-li to tedy oprávnené, že štát takýchto zastáva? Nuž či z toho nemôžu nesmierne výstupky povstať? Poviem jeden pád.

Mladá nevesta si vyjedná, že ona len vtedy sa vidá, keď bude v katolíckom kostole sobášena. Mladý zať to, len aby dievča mohol dostať, prisľúbi. Prijde deň sobáša. Zákon prikazuje, že najprv musia na obecný dom ísť, a potom len do kostola, ináč budú pokutovaní. Idú tedy na obecný dom. Lež keď sa odtiaľ vrátia, mladoženich Kalvín, alebo rieknime nie Kalvín, ale taký dľa svojho rozumu slobodomyselný Katolík, povie, že neide do kostola.

Čo sa teraz stane? Mladá nevesta pôjde na darmo k vrchnosti na pňosu, na darmo bude prosiť, aby prinútili mladoženicha s ňou do katolíckeho kostola ísť, vrchnosť to neučiní, povie, že nemá k tomu práva. Lež keď mladoženich poprosí vrchnosť, aby prinútila

mladú nevestu s nim žiť, ponač on do civilného manželstva s ňou stúpil, vtedy vrchnosť čo aj násilne dá odvieť mladú nevestu k mladoženichovi a ku takému životu ju prinúti, ktorý dľa jej svedomia a náboženskej presvedčenosti len na nemravnosti a hriechu sa zakladá. — Kto si toto na svedomie vezme? Alebo vyslanec, keď do snemu vkročí, má-li nie len náboženstvo svoje tam von nechať, lež aj dušu svoju zapreť?

e(Pokračovanie budúce).

Svetlo, pokrok a sloboda.

(Predniesol J. Vlössák v ružomerskom kat. kruhu.)

(Pokračovanie.)

Mnoho sa hovorí o pokroku. Ale čo je to ten pokrok? Suchoty tiež majú pokrok pri tom, ktorého plúca zožierajú. Ožralec tiež robí pokrok, keď sa usiluje každý týždeň viac pálenky vypiť: to je tiež pokrok, keď miesto sviatosti stavu manželského, majú uviesť párenie civilné? Turek slávi svoj sviatok v piatok, žid v sobotu, kresťan v nedeľu; kto ale pokrok činí, ten svätí pondelok, a tým dokáže, že je ničomníkom a darebákom. Pokrok môže byť v dobrom a zlom. Kresťanstvo tiež zná pokrok, ale v inšom smere. Kresťanský pokrok je, keď človek nikdy nič zlého nepovie o neprítomných, ktorí sa brániť nemôžu, ďalší pokrok je, keď neprítomných zastávame. — Je ďalej pokrok, keď sme mierni v jedení, pití a nádheru v šatstve nehľadáme; pekný pokrok je, keď kresťan so zbytku svojho almužnú udelí a väčší pokrok je, keď si niečo odtrhne od úst, aby mohol iným pomáhať. Tak tiež pokrok môže byť v modlitbe v navštvovaní služieb Božích, v cvičení sa v čnostach a vo vykonávaní skutkov milosrdenstva. Tieto sú pokroky v dobrom a vedú k Bohu, tamtie sú pokroky v zlom a vedú k diablu. Len v jednom činíme všetci celkom rovný pokrok, to jest k smrti a k večnosti.

Sloboda môže byť v dobrom a v zlom. Keď sa nedela a sviatky nesvätia, to je sloboda keď krčmy do rána sú otvorené, aby sa píanstvu, korhelstvu a všetkým nestydatým náruživostiam hovel, to je sloboda. Keď v židovsko-liberálnych novinách všetko možné i nemožné pospomínajú a katolíkom do očí hádžu a kde len možno ich urážajú, to je sloboda, keď kresťanstvo vysmieva a Bohu sa rúhajú, to je opravdivá sloboda našich osvietených nepriateľov.

Čo rozumieme pod slobodou kresť.-katolíckou? Čo je sloboda kresťana? Keď je slobodný od každej náruživosti cení dobré a neberúc ohľad na svetskú chválu. Opravdivý kresťan-katolík je opravdivý šľachtic, hoc sa len do haleny

odieva a krpce nosí. On je nie pijákom, lebo piják je otrokom ožralstva. Mnohý utratí česť, majetok, zdravie, a rodinu zničí len preto, že sa pijanstva odreknúť nechce. Kresťan nedá sa opanovať od smyselnosti, žije v slobodnom stave celkom poctive, v stave manželskom zachováva vernosť a lásku. Ako dobrý katolík nedá sa odstrašiť „čo ľudia o mne povedia“ a radnej posmech, výsmešky a úštipky pretrpí, ako čoby zameškal v nedeľu služby božie, veľkonočnú spoveď a iné kresťanské povinnosti. — Nuž pýtajme sa našich osvietenecov a liberálcov; akú chcú mať slobodu? Chcú mať slobodu pre zvieracú čiastku človeka, chcú slobodu iných utíkať a ich prenasledovať, chcú slobodu, kat. cirkev a jej sluhov posmievať a osočovať na ulici a v novinách, chcú slobodu majetok cirkve a jej služobníkov konfiškovať. Chcú slobodu pre katolíkov takú, o Jakej som v liberálnych novinách čítal: zabite ho ako psa, to je ultramon-tan to jest katolík. — Naša cirkev je dobrovoľná spoločnosť, ktorá svoje príkazy od Boha má, a každý, ktorý chce živým údom cirkve byť, musí tieto zákony zachovávať. Nikoho na retiazke nedrží, komu sa nepáči, môže slobodne z lóna jej vystúpiť, môže zostať luteranom, židom a moderným pohanom, preto nebýva pokutovaný ani exekúciu nedostane. — My katolíci sa nikdy nepýtame, ani sme nie veľmi zvedaví, ako re-zník hus zarezá? Aký nôž musí mať? Ako maces robia a jedia, ako smutia za zomrelým, aké pájesy musia nosiť, do toho nás nič, my sa im do tých viery a zvykov týkajúcich sa vecí nemiešame. Ale ich liberálne noviny si veľmi mnoho dovoľujú, kričia a brešú ustavične oproti cirkve a jej služobníkom, akoby mali k tomu dáke povolanie, alebo pozvanie: Mnohé prázdne hlavy nakazené s diabolskou náukou plátkov liberálnych tiež pomáhajú haniť a tupiť svoju matičku cirkev sv. — Kto má ešte trošku zdravého rozumu sám poznať musí, kde najdeme pravé svetlo, pokrok a slobodu, či ich najdeme na tej ceste, ktorú nám neveriaci ukazujú a často samovraždou sa končí, či ich najdeme na tej ceste, ktorú nám cirkev ukazuje a učí v týchto kritických časoch ako sa má riešiť socialná otázka — a vedie nás k poriadnemu životu a šťastlivej smrti.

(Dokončenie nasleduje).

Nitrianske shromaždenie spolku vzde-lávajúceho hornu-uhorského.

Pod predsedníctvom gr. Štefana Károlyiho 2. októbra valné shromaždenie vydržoval spolok vzdelávajúci hornu-uhorský. Biskup nitrian-

sky Imrich Bende s veľkou slávnosťou posvätil zástavu spolku, ktorú panie nitrianske darovali a zhotovili. Pán biskup významnú reč držal, v ktorej napomínal prítomných pánov, aby ľu-bili vlast uhorskú, aby pozdvihovali vzdelanie uhorské, ale *nie násilensťvom, nie preháňaním*, lež láskou, snášanlivosťou a trpezlivosťou oproti všetkým národnostiam.

Sem smerovala i reč zahájujúca gr. Károlyiho. „Nútno jest — pravil — aby vláda s *neustrannou spravodlivosťou všetkých občanov* vlasti súčasnila vo výhodách jak na poli *hmotnom*, tak i *duševnom*.“ — „Každý uhorský občan v *rovnej miere* nech uživa výhody uhorským štátom zabezpečené.“ Nech vláda — hovoril ďalej — na srdci nosí pokrok hmotný i duševný *všetkých* občanov: saksov, valachov, *slovákov*, švábov at.d. *rovnako* s rodenými maďarmi. Nech nenasleduje spôsob licitovania; tomuto toľko — *za toľko*, druhému zas toľko *za toto* *abo inšo*. Niet dost — pravil — len *hlásať* tieto zásady, ale ich treba i do každodenného života *uviesť*. Nech vláda ukáže, že korrupciu (*zkazenosť a klamstvo*) *všade* chce odstrániť a *spravodlivosť* vysluhovať, aby takto *dôverou, láskou, slušnosťou a spravodlivosťou* získala si vážnosť pred všetkými *o b č a n m i* Uhorska.“

Ako z týchto slov vysvitá, pán gr. Károlyi dobre *kefnul* pod nos našej vláde, ktorá *jak žid* vždy len kupčí so svojim úradovaním. Preto sa aj pán hlavný župan liptovský Ludvik Kürthy, čo *verný* sluha vlády, porad ohlásil, aby sa v *otázky stránok* politických nespo-mínali v spolku.

Nuž pane náš Kürthy! Či je spravodlivosť a slušnosť *nie otázka celého Uhorska*? Jaká že to bude *vzdelanosť* medzi občanmi uhorskými, keď má i naďalej panovať *nie neustranná spravodlivosť*, lež *zkazenosť, kupčičárstvo a násilensťvo*?

My vieme, že nás slovenských katolíkov porad za panslávov vyhlási pán Kürthy, keď sa mu takto opovážime *do očí pozreť* a pravdu mu zahrmeť. Vieme my dobre, že židovské a od vlády z našich *mozoľných* grošov znamenito platené a klamstvom kypiace noviny (žurnále) pekelný oheň na nás sypať a za nebezpečných búričov nás vytrubovať budú. No my sa týchto židovských, *deravých trúb* viac už neľakáme. Niesme my dáke zostaralé múry Jericha, aby sme sa na divý škrekot tých cesnekových trúb *porad sritili*.

My vieme, že v Uhorsku každý občan, bez rozdielu reči a náboženstva, rovnaké *farchy*, ale spolu i úplne rovnaké občianske *práva* požívať musí. Za nosom vodiť viac žiadným krik-

lúňom sa nedáme. Nech vreštia trúby klamlivej „svobodomyseľnosti“ a šudierstva; my neohrozené zastaneme si jako múry hradné.

Koho sa máme lakať a pred kým sa máme triasť. Tu v Uhorsku každý dobrý vlastenec má vraj požívať rovnaké právo a ochranu. Nuž my tu na horných stranách uhorskej vlasti našej za *dobrych vlastencov* považovaní byť musíme. *My vernosť a lásku prisaháme uhorskej vlasti našej*; najhlbšiu úctu a poddanosť apoštolskému *kráľovi* nášmu; my v uctivosti máme *zákony* vlasti našej a ctíme si *predstavených* našich: len si tiež želáme, aby i vrchnosti v uctivosti mali občianske práva naše; želáme si, aby sme neboli považovaní za *otrokov* pri voľbách ablegátskych, ktorí za hocakého príbehlika slepo hlasovať musia; želáme si v uctivosti mať sväté náboženstvo naše, v chudobe a trápení našom *potechu to jedinú*. Nedáme sa viac strihať bezbožnými *nožnicami* našich ablegátov, prosby naše pýšno a spupno odmíšťujúcich. Nechceme byť hlúpe *ovce*, lež seabvedomí *občania* uhorskí. Nech škriekajú na nás kadejakí povaľaci, čo na ľahký spôsob chcjú prísť ku *mastným úradom* a *mäsitým hrncom*.

Naša zástava pod ktorou bojujeme za *sväté náboženstvo* a za *občianske práva* naše jest čistá, a beda tomu kto by nám ju blatom chcel zachádzať.

„Každý uhorský občan — hovorí gr. Štefan Károlyi — v rovnnej miere nech uživa výhody uhorským štátom zabezpečené.“ *Fortis.*

Uhorské snemovné stránky.

II.

Neodvyslá a 48-ročná stránka.

1848-ročný boj za neodvyslosť zaviedol Uhorskú krajinu do srazenia s jej mladým panovníkom a napunuté pomery trvaly až do roku 1867-ho keď medzi národom a panovníkom pokoj nastal. Na tomto základe pokoja stojí stránka vládna a národnia stránka, kdežto neodvyslá stránka základ 67 ročného porovnaní nechcú prijat a proti tomu už i 27 rokov bojujú. Neodvyslá stránka totiž: v shodovom zákone z roku 1867 vidí *zreknutie sa práva* a preto vospolnosť s Rakúskom neprijímajú a *zvrhnutie spoločných záležitostí majú za cieľ*.

A tisícročná minulosť uhorského národa, staré zákony, tak ku príkladu pragmatika sankcio, 1790 ročné, ako tiež 1847—8 ročné potvrdené zákony, slávnostné kráľovské slovo a slúby, bez pochyby, mocne ju podporujú v jej národných snahách a v snemovnom účinkovaní, ponevác oné zákony nezmenitelne a neodvolateľne vyslovujú, že: „Uhorsko, s jeho spojenými čiastkami spolu je slobodné, a ohľadom celej svojej zákonnej vlády je neodvyslá krajina, ktorá od žiadnej inej krajiny alebo národa nezavysí, a preto svojich zákonne korunovaných kráľov podľa svojich vlastných zákonov

a zvikov, nie ale na spôsob iných krajín sa má sriaďiť a spravovať.“

Inými slovami uhorskú krajinu ku Rakúsku okrem totýžnosti panovníka a vzájomnej a spoločnej obrany žiaden iný svázok nepripojuje, a ako Rakúsko tak tiež Uhorsko, jakožto dva samostatné štáty, je nepodmieneným pánom svojich vlastných vnútorných záležitostí, svojej spravy, bytosti a moci. Panovník pri korunovaní prisahu skladá, že sústavu krajiny neurazene zachová a i skrze svojich poddaných zachovávať dá.

Národ tejto prestarej sústavy sa nikdy nezriekol, a keď úklady, pleticha a krivoprisaha i z času na čas odhodlaly sa na zradnú prácu olúpenia práva a potlačenia národa, ale národ vždycky pozdvihol svoj hlas proti násile, a jestli že bolo zapotreby, s mečom, obeťovaním svojich synov z novu ustanovil svoje obávané dedictvo, svoju slobodu, dedičnú sústavu. Ani jedon národ našej čiastky sveta nevylieval toľko krvi, a neobetoval toľko majetku za svoju štátnu samostatnosť a za svoju neodvyslosť, ako my.

Vyrovňavací zákon z roku 1867, podľa neodvyslej stránky, štrbinu učinil na samostatnosti a neodvyslosti našej krajiny, na koľko uviedol do zákona, že zovnúťorné zastupovanie Uhorska, uhorské vojenstvo a peňažité záležitosti sú spoločné s vojenstvom a peňažitými záležitosťami Rakúska. K tomuto prichádza ešte i spoločná colná (mýtna) záležitosť, z čeho vysvitá naša dedičná sústava skrze 67-ročnú shodu práve v tých najhlavnejších a najpodstatnejších podmienkach štátnej samostatnosti a neodvyslosti bola popodstrihovaná a Rakúsku vydaná.

A úplne je i pravda, keď nejaký národ s vojskom, a peniazmi samostatne a neodvysle nemôže si rozkazovať; keď výnosu a donosu neodvysle priehradý postaviť nemôže, keď nemá vlastného zovnúťorného zastupiteľstva, taký národ nemôže sa samostatným, a neodvyslým menovať; jeho ústava môže byť na papieri a v knihách, ale to neni nič iného ako papierová ústava. Zo stanoviska samostatného a neodvyslého uhorského kráľovstva 67-ročný vyrovňací zákon národ vôbec neuspokojil a takto nechal pole na ďalší zákonný a sústavný boj za vydobitie štátnej samostatnosti a neodvyslosti.

(Dokončenie budúce.)

Belgické voľby.

V Belgicku včul boly voľby. Celá Európa s mimoriadnou zaujímavosťou výsledok očakávala, ponevác slobodomurári nikde nebojujú s tak surovými a násilnými prostriedkami, než tamto. V Belgicku je totiž vláda katolícka, proti ktorej celkom až na nož bojujú liberálci. Kedy len môžu, hrozné zmatky spôsobujú, aby vládenie obťažili a katolíckych vládných mužov nemožnými učinili. Vo svojich novinách všade to vyhlašujú, že katolícka vláda len tyranstvom sa môže udržať a slobodomurárske a židovské noviny tento chýr po celom svete pilne rozširujú. A veru toto všetko je luhárstvo, ktoré i v čulajšie voľby vyvrátili. Katolícka vláda behom minulej doby zasadnutia dala ľudu vôbecné hlasovacie právo.

Tedy stá tisíce prišli k hlasu, ktorí predtým toto právo nemôhli použiť. Včul opravdu vôľa ľudu sa vyjavila. A čo bolo výsledkom, že sa vyjavila vôľa ľudu? To, že hubatí slobodomyselníci ztratili 35 okresov, ktorých najväčšiu časť získala robotnícka stránka, menšiu časť však katolícka vládna stránka.

Tedy nesvedomitej stránky slobodomyselných a slobodomurárskych chvastačov netreba ani belgickému ľudu a jaknáhle vôľa ľudu si môže cestu prekliesniť, táto ohavná stránka podľa svojej zásluhy sa prevrhne. Ejhľa, keď sloboda rastie, slobodomyselnosť zapadá. Čím väčšia je sloboda ľudu, právo ľudu, tým lepšie poistená je náboženská sústava.

My sme to už dávno poznali, a preto viackrát i u nás sme požadovali všoobecné hlasovacie právo, aby každý občan mal slovo vo správe osudu krajiny. Len nech zavedú i u nás všoobecné hlasové právo, i tu hneď by sa k západu klonila liberálna sústava. Preto sa boja židi, preto sa boja slobodní murári a slobodomyselníci všoobecného hlasového práva a preto sa neopovažia ho ľudu dať, ale ver vykrikujú slobodu. My však katolíci sa nebojíme, a preto i požadujeme!

Minister Szilágyi v Prešporku.

Desider Szilágyi po polročnom sľubovaní konečne v minulý piatok predsa sa zjavil pred svojimi voličmi, aby sa pochválil a podľa porokadla do svojho rozsiahleho žalúdka jednu statočnú večeru pochoval.

Ľud prešporský súc nábožným a hodným za pána Szilágyiho pôvodca to zákonov proti náboženských veľmi sa neoduševnil, čo i srozumiteľným spôsobom na javo dal. Už pred jeho príchodom bolo očuf, že proti Szilágyimu v Prešporku bude demonštrácia, preto uradníci a liberálna stránka všetku silu sobrala, aby demonštráciu potlačila. Na stanici ku prijatiu ministra jeho prívrženci všetci sa dostavili a keď zostúpil z vlaku, čím väčší krik radosti sa usilovali urobiť. Lež cez tento krik bolo očuf abcúg krik to iného tábora.

I po ceste, kade Szilágyi sa viezol zhusta bolo očuf abcúgy, na uličných uhloch velikánske oznamy ohlašovali: Abcúg Szilágyi! Ba keď jeho voz na námestí Velikého Ludevíta k priestoru sa obrátil i pár kameňov padlo za ním.

Takýmto dojímavým spôsobom prijali v meste Prešporku toho velikého ministra.

Minister reč svoju držal vo veľkej siene na mestskom dome. Všetek úradny zástup bol prítomný, ktorých oduševnenie skoro roztopilo,

zvedavosť ich netrpezlivosťou učinila. A zvedavosť ich opravdu nebola uspokojená, pretože pán Szilágyi nič nového ani nepovedal. Vychvaľoval cirkevnú politiku, ktorú on urobil; samo sebou sa rozumie, že on v nej veľký útvor vidí; peňažitú polohu Uhorska nazval šťastlivou (lebo pravdaže ministrov dobre platia, lež ráčte sa opýtať chudobných ľudí: redak.), za potrebné uznáva, aby sa obecná správa poštatnila, že by i úradníkov posávad volených vláda vymenovala. (Snáď málo má moci a preto ľúbila by vláda i toto si ešte nadobudnúť ku väčšej sláve slobody!) Konečne sa zaoberal s utvorením novej stránky skrze nás navrhnete.

Dakujeme za pozornosť, ale musíme prosiť pána ministra, aby sa chránil veci prekrúcať. Od jedného ministra pravdy už by sme mohli očakávať, aby neluhal. Pán minister povedal to, že my chceme náboženské náruživosti poštrif, a náboženský rozdiel že chceme učiniť faktorom verejného života.“ Makov je ďaleko od Jeruzalema, či nie? Nuž tedy i toto tvrdenie je tiež ďaleko od pravdy!

To je pravda, že náboženské otázky vy ste vnesli do politiky. Vy ste siahli surovo rukami do srdca miliónom ľudí a opravdivý vandalizmus ste tam vykonávali. Tedy vy ste vyostřili náboženské otázky, nie my. Kedy sme my znepokojovali kalvínov? Kedy sme my urážali luteránov? Kedy sme my urazili židov? Nikdy! Lež včul, keď vy páni kalvíni, luteráni a páni židia ste jednu našu sviatosť ste napadli, a to chcete, aby manželský stav i u nás bol len takou predajnou a kúpnou shodou, ako u vás, včul sa veru postavíme na nohy a neuspokojíme sa potiaľ, keď i tisíc zákonov urobíte, keď by nás i do otroctva vlekli, pokým tú záhubnú sústavu protináboženskú od vás vymyslenú nerozručame a náboženstvu v tejto vlasti platnosti nenadobudneme. Boh by nás pokarhal, keď by sme sa ešte ani včul k povedomiu seba neprebudili.

BESEDNICA

Receptia.

*Ja som občan pokrstený,
Duchom Krista posilnený.
Môj svätý sľub, moje meno
V knihe večnej poznačeno
Ani sám Boh nepremeni.*

*Ja som kresťan synom božím,
V srdci krásu milosť nosím.*

A bárs vstanú moci pekla,
Bárs boj vedie hávež vztekla,
Právo nebies neodložím.

Ja som kresťan v tele, v duši,
Vo mne viera kríža čuší.
Vo mne lásky ohne horia,
Presvedčenia divy tvoria,
Tie mi nikto neporuší.

Ja som kresťan tvrdý, smelý,
Neľakám sa besnej strely.
Slovom božím krmím seba,
To mi slávu barví neba,
S tým sa stanem obrom celý.

Ja som kresťan . . . hah! čo tára
Hlúpa huba šiflikára?
Kresťan môže byť židákom,
Okrúžlaným kaftaniakom?
Čob' ťa sekla božia kára!

Kresťan židom? láry-fáry!
Či krst z duše sa vyparí?
Či je krizma husiou masťou,
Že sa zdrhne drsnou pästou
A s cibulou hneď uškvari?

Kresťan židom? či križ fredsá
Vyprskne mi, jak kosť z vreca?
Či milosti, dary božie
Jak pálenku, handry, zbožie
Predám, zašlem, zhodím z pleca?

Kresťan židom? či svedomie
Všetkým škvrnám už vyhovie?
Či charakter zvercov kožka?
Z pece skočí do batôžka,
Statočnosti hneď vypovie?

Kresťan židom? nuž či viera
Ako zlý krpec sa mi zdiera?
Či rabín mi bude kňazom,
Starý talmud Krista hlasom,
Z ktorého úst mäď vyviera?

Kresťan židom? vtedy-vtedy,
Keď na vlasoch rosnú vtedy,
Keď sa peklo smerí s nebom,
Keď sa kameň spravi chlebom,
Keď sa zlato stane z kriedy.

Kresťan židom? čujže ľudu!
Keď kaluže mliekom budú;
Smrad ľúbežnu vôňu dáva,
Osel nosí perie páva,
V dreve najdeš striebra rudu.

Kresťan židom? keď psy hydóm
Žalmy trúbia jemným citom.
Keď sa žaba v tanec pustí
A z pod kráv mäď plynie hustý,
Vtedy bude kresťan židom.

Dlhomir Polský.

Ej keď by sme my to boli vedeli!

Že v Malej Vsi sa veľké veci stanú, to je isté. Nie menšie, ako že tam ablegáta budú voliť. Preto používam tohoto starého slova, aby každý syn človeka mohol porozumieť. Mohol by som ho nazvať zastupiteľom, lež to veľmi nepasuje na niektorého ablegáta, lebo veru ozaj lahostajne zastupuje záujmy svojho ľudu.

Alebo snáď ho mám poctiť týmto krásnym menom »otec vlasti?« Buďto! Ale potom si to vyprosím, aby bol len takým očimom.

I v Malej Vsi takéhoto otca vlasti chceli voliť. Pravdaže oni nevedeli, že len takýto bude. Veru keď by boli vedeli! . . .

Ale akože sa to len i stalo?

V jeden krásny deň stálo v novinách, že bude voľba na ablegáta.

No veď na to bola to vám behačka, každý si započal hľadať okres. Ľud ale hore nosil nos, že veď ukiaže, že len ten bude ablegátom, koho on chce. A veru ani ten neostal, ale ten, ktorý lepšie platil.

V tomto čase bol Kubo Črievica obce v Malej Vsi zaslúženým (tento titul prináleží úradu) richtárom.

Na úsvite v jeden zimný deň pred domom pána Črievicu zastaly štrnkotavé sánky a vystúpil z nich akýsi panský človek. Pán Črievica ako dobre vychovaný, vyšol v ústrety hostovi, ktokoľvek by bol a vďačne ho prijal.

Vnútri potom sa na toľko obznali, že richtár sa dozvedel, že jeho hostom je Juraj Lesní novinkár a ľúbil by byť ablegátom. K dôrazu svojich slov vyložil tisíc zlatých na stôl na volebné útraty. Pán Črievica horkýže by bol prijal tieto veľké peniaze, jestli že Juraj Lesní sa nezapisahá, že on nechce ich preplatiť, že je to len na zástavy a na dôverné priateľské hostiny.

Pán Črievica nič neprislúbil, lebo obec dobrosrdečného pána Baňského, ktorý opravdu mnoho dobrého urobil obci, zvláštne v jarný čas keď vyliala Orava a satie sobrala, vyvoliť chcela. Dal im semeno na siatie, ani úroky od neho nežiadal.

A preto i ľúbili Malovešania pána Baňského, lebo on aj mal toľko smelosti vyznať svoju vieru. Ba ako to pán notár z novin sa došľabikoval, ešte i v snemovni sa nehaňbil vysloviť, aby jeho vieru ledajakými bezbožnými zákonmi neurážali.

Takto hovoril pán Baňský v mene ľudu, a preto mal i česť. Keď išol peškom alebo na voze cez dedinu, ani na jednej hlave neostal klobúk. Sám sa dolu šmi-

kol pred vážnym mužom. Posaváď takéhoto ablegáta mali v Malej Vsi.

Ale aby som nepomiatol nič mojej rozprávky, poviem vám ďalej čo urobil Juraj Lesní, keď odišol z domu richtára. Išol i k notárovi a i tam zabudnul jednu tisícku. Dozvedel sa potom, kto je najväčší papuláč v obci, totiž kto je v stave najväčšie kriky robiť a do sveta blúzniť.

I taký sa našol.

Ako cudzinec prišol do Malej Vsi.

Menom »pán« Remenár. Takto úctive ho volali pre tie mnohé reči, ktoré pred obecným domom často kráť mával.

Pán Remenár mal vždycky pravdu, to jest vždy on povedal posledné slovo. Ej, horkýže, že by sa bol opovážil niekto jeho múdrosti odporovať! Hneď predniesol, že on bol vojakom, že on to lepšie zná. Že by bol býval vojakom, to len po jeho nose poznávali, ktorý mu kvitnul, ba už trochu i belasel sa, nie síce od zimy, alebo nejakej nemoci, ale od pijatiky.

Pán Remenár, keď bol dobrej vôle, i sám ľahko zodpovedal niekoľkým pintovicám nového vinka, a potom hovoril také čudné veci, že nočnému hlásnikovi i fajka vypadla z úst od veľkého divu.

Tedy i k tomuto išol Juraj Lesní. Ani nešol darmo. Pán Remenár keď sa dozvedel, že o čom je reč, že totiž korteša bolo by za potreby asice v jeho osobe, vykrútil si fúze, a zaprisahal sa na svoje duševné spasenie, (keď by bolo možno už by ho dávno bol prepil) že v Malej Vsi Juraj Lesní bude ablegátom.

Dobre mu prišlo to oslovenie, veď na pána Baňského už i preto sa hňeval, lebo ten na voľby veru nedal stovky, z čeho bolo by sa trochu dostalo, aby si zapil.

Pojednali sa. Tisíc zlatých bolo cenou. Remenár dostal tisíc zlatých a Juraj Lesní dostane mandát.

Ešte niekde inde zašol pán kandidát, ku Mojžišovi Blau; že čo tam hovoril, poslúchajme trochu pod oknom.

— Dobrý deň Mojžko! — riekol vkročiaci.

— Ach Herr von Braun! čím vám môžem slúžiť.

— Nicht Braun, ale Lesní, rozumiete? Lúbil by som byť ablegátom u týchto hlúpych sedliakoch, čo reknete na to?

— Ach na každý pád, gewis, do zaista, .. keď

.... — a tu Mojžiš tleskol prstami — jestliže máte peňazí.

— Kolkokolvek!

— Tak tedy koľko že reskirujete pane Lesní?

— I vám dám 500 zlatých ... jestli že vašich dlžníkov mne prepustíte.

To není možno veď pol dediny mi je dlžno, skoro 800 zlatých. Zlá úroda všetkých zahnila do mojích rúk. Ani nebudú platiť tak ľahko. Päťsto zlatých to je málo.

— Nuž dobre, dám vám tisíc päť sto, dajte sem úpisy! Juraj Lesní i tu sa pojednal. Vstrčil do vačku smenky asi na 400 zlatých. Veselo si hvízdal. Vo vačku mal pol dediny s telom i s dušou, so všetkým.

Juraj Lesní, ako taký, kto dobre dokonal svoju vec, išol domou. Mojžiš Blau ale na druhý deň k sebe dal poveriť všetkých dlžníkov a dal im na vedomie, že ich dlžobné smenky predal pánu kandidátovi Jurajovi Lesnému, ktorý je hotový tiež odpustiť, jestli že dlžníci naňho budú hlasovať. Stala sa veľká radosť medzi úbohými dlžníkmi.

Horkýže nehlasujú na Juraja Lesného, keď ešte i pismo dal, že všetko odpustí. Pismo síce dal, ale

smenky nevydal. Ale na toto ako že by len myslel »hlúpy sedliak.«

Niektorí tak sa oduševnili, že hneď zakričali: »nech žije náš ablegát Juro Lesní!«

I pána richtára Črievicu tiež čert zachvátil.

Prvý deň ani nepozrel na tú krásnu bankovku, ba len o jedon týždeň ukázal ju svojej žene.

Obydva potom tak sa zamysleli, že ako by to dobre bolo, keď by všetké tie peniaze ich byly. Že by si on kúpil dva krásne kone, i tak onehdy zdochla im tá krásna kobyla. Žena zas zmysľala o hodbabnom čepci, ako má notárka. To by všetko vystalo z tých tisíc zlatých. Čo hovorím? ... Vyšlo? Ešte i na hostinu ostane.

A to všetko prečo? Aby na pána Lesného hlasoval. Či tedy nemôže už raz iný byť ablegátom? ... Potom pán Lesní toľko dobrého nasľuboval. Že budú mať fabriku, comasáciu, železnicu a čo Boh zná, čo všetko dobrého. I konečne pán Lesní môže i viacej urobiť než pán Baňský. Novinkár, dobrý katolík, veď ešte i do kostola išol. Už prečo že by on nemôhol byť ablegátom ... Tuto on bude našim ablegátom!

I pána Črievicu zachvátil čert. Sjednal sa proti svojmu presvedčeniu, za rovných tisíc zlatých.

Či tak nemyslíš, drahý čitateľu, že tisíc zlatých je mnoho peňazí, že za to sa môže dať jedon hlas?

Či znáš, kto je to ten Lesní, alebo kto ti tisíc zlatých sľubuje za tvoje presvedčenie. Možno, že je do baránkovej kože oblečený vlk. Možno, že si si nepriateľa v ňom nadobudnúť. Takého si volíš za ablegáta, ktorý potom v snemovni na tvój krk robí ti mnohú daň, dôražek, cestovú, vojenskú, obecnú a Boh vie jaké dane. Ty môžeš naspák zaplatiť tých tisíc zlatých trojnásobne.

A či potom není to tá najbezbožnejšia zlosť tvojích občanov, príbuzných, úbohú rodinu, tvojích krajanov voviesť do galiby? Keď ty ani nepocítiš pre tých tisíc zlatých farchu nových daň, pocitia ti chudobní, ktorí už skoro krvou sa potia pre veľké farchy.

Konečne to je i nestalý človek, ktorý zrejme dobro prepustí za neisté. Kto peniaze dáva nikdy nedáva za darmo.

Ale ako že to i bolo ďalej?

Ani pán notár sa veľmi nezdráhal proti daru a pokušeniu. Pekne krásne zamkli tých tisíc zlatých do truchly k ostatným a zapchali si uši, aby neočuli hlas svedomia. Na čo i to tam vnútri sa búri.

Stránka Juraja Lesného sa krásne množila.

Pán Remenár plné povetrie nakričal. Richtár, notár mali veľkú rodinu. Títo veľmi prirodzene i zo samého priateľstva pristali na stranu Lesného. Dlžníci ale sotva že čakali, aby svoje smenky po voľbe obdržali.

Pán Baňský bez všetkého zisku z lásky ku svojím krajanom tiež vystúpil, ako posaváď. Ačkoľvek očul meno Jura Lesného spomínať, ale viacej dôveroval v slovenskom ľudu, než by sa bol obával.

Držal krásnu reč. Len mu tak občania prisveľovali, že je tak, ba i do plaču ich do. Hovorí, že jaká to krásna reč, ale po reči predsa išli »ku Baňranovi« — »na poradu« ktorá pozostávala z pijatiky. Dostávalo sa z peňazí Lesného.

Prišol deň voľby.

Obydva kandidáti mali privržencov. Na stránke Lesného boli mnohí, na stránke Baňského bolo ich málo. Večer bol koniec voľby a Juraj Lesní stál sa ablegátom. Panstvo pre nevďačnosť občanov smutne prijalo ten chýr, že prepadlo.

»Nech žije Juro Lesní« všade sa rozliehalo.

O jedon mesiac dlžníci dostali exekúciu, ponač s meny ani po voľbe nedostali.

Notár a richtár boli napomenutí, aby tisíc zlatých, ktoré Juro Lesní pred voľbou im požičal, naspák zaplatili. Pravda že on nemal písma, ale Mojžiš bol hotový svedčiť popri Lesňom. V jeho krčmi očividomo dal im peniaze Lesní. Samosebou sa rozumie, že ani richtár ani notár neopovážal sa ohlašovať, že tie peniaze sú cenou ich duševného presvedčenia.

Koniec vecí bol ten, že pán ablegát naspák dostal svoje peniaze. To jest nie celkom. Pán Remenár krásne ďalej uprchoľ po voľbe. Nechali ho utekať, lebo konečne si ich aj zaslúžil, a snáď už nemá ani groša.

Pol obce v menšej alebo väčšej miere vyšlo na vnivoč skrze exekúciu. Čo sa z tisíciek minúlo i to museli naspák zo svojho vlastného doplatiť.

Ale ešte všetko toto je nič.

Krásnu úrodu kamenec i na vnivoč obrátil. Les obecný, ktorý im krásny dôchodok donášal, zhorel. Bola veľká núdza, ale preto platiť museli staré i nové dane; veru Juraj Lesní ani slova nepreriekol za nich; veď ešte ani nebol v snemovni.

Raz uňho bola jedna deputácia s prosbou, ani tú pred seba nepredpusť. Panstvo ale sa nahnevalo a zatvrdlo v srdci ani len jedným grošom ich nepodporovalo. Inokedy v čas živelného nešťastia ešte aj ich daň odprosilo u vlády.

Päť rokov darmo sa modlikali; mnohí však lihali a stávali s týmto vzdychom: »Ej keď by sme to boli vedeli.«

Krivánsky.

— **Bavorská kňažna Gizella**, najstaršia dcéra nášho kráľa odcestovala z Mníchova do Gödöfova, kde sa teraz jej manžel knieža Leopold zdržuje u našej kráľovskej rodiny.

— **Uhorská vláda proti anarchistom.** Po zavraždení Karnóta, francúzskeho to predsedu, — ako už o tom bola v novinách reč — europejské štáty chystaly sa spoločne vystúpiť proti anarchizmu. Ako „Denník“ belohradskej stolice (Fehérmegyei Napló) oznamuje, uhorské ministerstvo vnútorných záležitostí poslalo hlavným županom rozkaz, aby pochodiac ich stolice, sa vyzvedali, či sú anarchisti, ktorí verejne vystupujú, alebo len náklonnosť cítia na anarchismus a ho aj uverejňujú. Jestli že by takýchto našli, aby to ministerstvu oznámili, odkiaľ sa bude proti týmž zachádzať. (Anarchistami sa menujú takí zlostní ľudia, ktorí ani boha ani žiadnu vrchnosť nad sebou nechcú uznať. Red.)

— **Štátne školy v Trenčiansku.** V Trenčiansku zaviesť sa má — ako V. L. píše — 134 štátnych škôl, ponač na toľkých miestach neučiní plat učiteľa 300 zl. ročite a pomoc štátnu z tých miest do určitého dňa nepýtali. Na to zaiste zabudli stoliční páni, že na tých 134 školách, nedostanú diplomovaného učiteľa ani za 300 zl. To sú také školy, kde pár detí z dedín a majerov chodievajú cez pár týždňov k volajakému majstrovi, alebo vyslúženému vojákovi — do školy. Takýmto učiteľom je škoda stavať štátne školy.

— **Velezradný konsul.** Stalo sa v Niši — tak oznamuje »Hazánk« že grécky konzul Zakakis, ktorý dočasne i záujmy ruských poddaných zastáva z príle-

žitosti menín cárových dal hostinu. Na hostine povedal názdruvok, ktorým všetkých prítomných hlboko pohoršil. V tom názdruvku opovážil sa surovo hovoriť proti nášmu kráľovi. Všetci prítomní konzuli hneď opustili sieň. De Roza rakúsko-uhorský konzul ale vyvolal na súboj Zakakisa. Súboj na prostredníctvo veliteľa Cincára Markoviča vystal, ale grécka vláda súc upovedomená o tomto páde skrze Metárasa, gréckeho to vyslanca v Bejgráde telegrafične prepustila Zakakisa zo služby.

— **Židia majú všade. prednosť.** a Vo Francúzsku toho roku asi 600 klerikov a kňazov katolíckych bolo povolano k vojenským manévrom, kdežto z rabínov a z budúcich rabínov ani jedného. U nás tiež mali výhodu židovskí rekruti toho roku: pre židovské sviatky nenarukovali 1-ho, ale až 3. októbra. Krestania u nášho vojska takejto výhody ešte neboli účastní. Tak tiež jarmoky na mnohých miestach preložené boly u nás — pre židovské sviatky — z pondelku na nedelu. Toto všetko žiada tá *svobodomyseľnosť*.

— **Gombášský notár J. Okál**, ktorý sa už často všelijakých prechmatov dopustil a v svojom okrese ako malý baša s našim ľudom zachádza, bol pred dvoma rokmi pre jeho nesvedomitosť od úradu odsadený, ale prostredníctvom jeho milého patróna Jozefa Kajucha zase i naďalej v úrade ponechaný. Teraz poznovu podala obec Sztankovany žalobu oproti notárovi, v ktorej ho obviňujú, že sa klamstva a falšovania listín dopustil. Zvedaví sme veľmi, ako tí budú v mysle zákona pokračovať páni od stolice proti svojmu miláčkovi a dobrému kortešovi?

— **Sedem krádeží cez dve noci.** V okolí Malaciek udáva sa toľko krádeží, že je to až strach, tak aj v minulý pondelok a utorok v obci Nagy-Lénárd vľamali sa zlodeji k siedmym gazdom. Teraz zavdala obec prosbu o preloženie žandarmerie z Gajárov k nim.

— **V lipt. Teplej** zakladá sa hospodársko-potravný spolok. Cieľ spolku je: hmotný blahobyť ľudu napomáhať k hospodárstvu a domácnosti zaopatrením potrebných článkov a k sporivosti ľudu povzbudzovať. Účastina údami platiť sa majúca určuje sa na 5 zlatých, ktorá sa môže mesačne po 50 kr. zplácať. V Belgiume, v Holandsku, v Nemecku a v Čechách sú podobné spolky podľa zásad Raiffeisenových v každej obci, u nás v Uhorsku je 16,000 obiec a na palcoch ich počítat môžeme, kde sú také spolky. Keď chceme ľudu nášmu pomáhať, zakladajme v každej obci spolky hospodárske.

— **Hrdzou otrávený.** Po tieto dni vo Füzes-Darmatoch hospodársky úradník Árpád Szelke zaškrabol si na ruke kusom zahrdzaveného železa, od čoho mu ruku a neskoršie celé telo opuchlo, tak že po krátkom trpení následkom otrávenia krvi zomrel.

— **V Prešporku nešťastní synovia Kaucovi.** Pokým matka šla do kostola na sv. omšu, chlapci vošli do izby jedného pána, ktorý u ich matky býval. Našli tam jednu starú flintu a počali hrať na vojakov. Imrich sam sňal flintu zo steny a hovorí mladšiemu bratovi Oskárovi: Ja som officier. Včul kommandirujem a ty strel: jedon, dva, tri! Oskár vzal flintu, namieril a na „tri“ vystrelil. Sekané kúsky olova cez hrtan vošly a temenom vyšly. Krv sa mu valila z krku. Flinta bola stára zbraň, z predku sa nabijala. Nevedeli že je nabítá. Imrich na skutku ostal mrtvý. Naľakaný mladší brat zúfale započal kričať. Sbehli sa ľudia a ledva mohli zachovať Oskára, ktorý v zúfalosti chcel oknom vyskočiť. Ich sestra bežala do kostola pre matku. Matka príduc domov videla svojho syna v krve omdlela. Keď prišla k sebe, živého Oskára objímala a ho tíšila reknúc: Nemôžeš za to, nevinní si. Aby som aspoň teba ne-

ztratila. Ale Oskár na toľko si vzal to k srdci, že onemocnel. Bratia títo sa veľmi ľúbili, vždy sa dobre učili, Imrich z reálky, Oskár z gymnáziuma prestúpil do kupeckej Akadémie.

— **Zo školy Alojza Szemerédyho.** V jednom sklepe na pečivo v Alliancovej ulici stal sa 29-ho sept. zbojnícky pokus, pri ktorom jeden mladý zločinec celkom podľa školy Alojza Szemerédyho pokračoval. Do sklepu pekára Ferdinanda Hollndonnera odpoľudňa okolo päťich hodín zavítal jeden asi 20—22 ročný mladík a pýtal jeden kilo chleba. V sklepe nebolo nikoho okrem Vilhelminy Morgenthalerovej predávačky, ktorá sa ponáhľala odoberateľa vyslúžiť. Odkrojila kus chleba a s tým blížila sa vázkom. V tom okamžiku zločinec zdrapil nôž a pichol dievča v prsá, ale na šťastie netrafil dobre, lebo nôž poranil ľavé pleco dievčata. Ten bludár ešte raz chcel pýchnuť, lež vtedy Vilhelmina Morgenthaler ohromne započala kričať, tak že sa ten zločinec, sám naľakal a dal sa na útek. Dievča potom započalo zo sklepu kričať o pomoc, ale darmo zločincovi sa predsa podarilo uskočiť. Vilhelm Tandler šuster prvý očul krik, a keď vybehol na ulicu vydel zločincea bežať do Wesselérovej ulice. Nezadlho prišiel i policista, a bežal za zločincem, ale tento obrátil sa do jednej pobočnej ulice a tak zmizol ako by ho zem bola prehltila. Policia do pohybu pustila všetkých tajných policistov aby zločincea vynašli. Poranenú dievku, ktorú strach celkom zničil, museli niesť na jej bydlu. Ináč jej rana není nebezpečná a za niekoľko dní sa celkom zahojí.

— **Monštrancia v rákosine.** Onehdy v noci vylámali marmarošihotský kostol a zloději vzali so sebou monštranciu. Ignác Baraník žandár chytil jedného tuláka a našol uňho tú monštranciu. Väzeň tým sa bráni, že ju on neukradol z kostola, lež že ju našol v rákosine blízko mesta. Jestli je to pravda, vtedy zločinec ju musel tam skryť, lebo ju nemohol predať.

— **Otraviteľkyňa.** V Török-Beči (torontálska stolica) zadal u súdu muž svoju ženu Radu Gagity, že ho chceta otraviť. Muž dokazuje to tým, že on dal tú polievku otrovenú susedom okoštovať a že všetci onemocneli od pol ližice tej polievky. Žena zas tými istými svedkami dokázala, že ona celú misu tej polievky sjeďla a nič jej nebolo. Nevesta hovorí, že jej muž chce sa s ňou rozsozážiť, a preto si vymyslel o nej tento chýr.

— **V Perlasi štvornásobné zbojstvo.** V Perlasi kupca Lazára Kerschnera a celú jeho rodinu, minulú nedeľu ráno zavraždeného našli. Z Veľkého Bečkereku o tomto páde nám následovne píše: Túto vraždu zbadal jeden sedliak, ktorý včas rano prišiel do sklepu. Lazár Kerschner a jeho žena ležali s rozrezaným krkom na zemi, dve malé deti ale v posteli. Žandári najprv služku chytili, ktorá so strachom utekla z domu. Táto len toľko vedela povedať, že večerom traja podozriví ľudia prišli do sklepu, keď s jej hospodárom započali grobianiť, že ona domou utekala. Preto si neurobila krik? pýtali sa jej. Neopovažila som sa, lebo i so mnou boli by zle zachádzali. Predsa návodom dievky žandári mohli vyšetrovať ďalej a včul už všetkých troch zločincov chytili. Títo sú: Lukáč Percz a Aleš Percz a Gliša Marinčer, gazdovia z Perlasu. To hovoria, že príčinou vraždy je burza. Oni totiž, čo u tamejších sedliakov není zriedkavosť hrali na burze a ich úverné listy boli u Kerschnera. Oni chceli od Kerschnera tieto listy naspák dostať, a ponevác Kerschner im to odoprel zavraždili ho, a aby ich skutok nevyšol na javo vymárnili celú rodinu. Potom všetky písma, čo

boli u Kerschnera znivočili. Zločinci títo pred sudcom v Pančave všetko zkrúšene vyznali.

— **Zakúrila so švagrom.** V Jezvine, temešskej dedine Františ Dubesku mladý sedliak u seba mal z milosti mladšieho svojho brata Juraja, ktorý v poslednom čase vyhybal ľudom a porád sa skrýval po lesoch, kde sa choval s divým ovocím a korenkami. Nekdy ale prišla mu chuť i na mäso a vtedy v noci vkradol sa do domu staršieho brata, kde sa najedol udeného mäsa z komína a z komory. I onehdy v noci to tiež urobil, a keď sa dobre najedol skryl sa do pece ktorá stála vo dvore a tam zaspal. Okolo rana jeden sluha pec napchal slamou a podpálil, potom dal sa do inej práce, o niekoľko minút prebudila sa i hospodárka, ktorá zádušlivé chrčanie očula. Vybehla na dvor, ale už vtedy všetko bolo ticho. Ten nešťastlivý Juraj pravdepodobno rýchlo sa zadusil. Hospodina neskoršie sa vrátila a ďalej pec kúrila, len keď pyrinu započala vyhrabovať: vtedy pocítila neobyčajný zápach a vtedy zbadala polzhoreného mrtvého. Vrchnosť prísne vyšetrovanie nariadila, ačkoľvek všobecne známe je, že s ním dobre zachádzali.

— **Nápad s pumou v Plzňe.** Nezadlho nie len pre svoje pivo, lež i pre zlomyseľné nápady s pumou bude chýrne miesto Plzeň. Oznamuje sa, že 1-ho októbra o 11 hodine večer zas sa stal nápad s pumou v Plzňe. Odvažlivec do pivničného okna v dome Gustava Zeillera majiteľa to bane položil, pumu s knótom, ktorá s tak ukrutným hrmotom sa rozpukla, že nastrašila celé obyvateľstvo mesta. Puma potrhala dlážku na ulici, pobila okná susedných domov, ale inú galibu na šťastie neurobila. Domnievajú sa, že pôvodcom tohoto opovažlivého nápadu je niektorý baník, ktorý za nečo chcel sa vypomstviť na majiteľovi bane Zeillerovi.

— **Cirkevné náradia,** umelecké výšivky, kostolné a spolkové zástavy, ruchá ku sv. omši, oltárne obraze a na krížovú cestu ligotavé sviečne, biele šaty, milostné predmety, a modlitebné knižky sú k dostaniu u Szütsa a jeho spoločníka, dvorných to dovážateľov kardinála arcibiskupa a primáša uhorského, ktorých my tu výručne odporúčame. Soznamy ceny posielajú sa na žiadosť z darma.

DOPIS.

Žilina 16. októbra.

Hej! bolože to radosti u nás, keď sme prvé a druhé číslo nášho «Kreštana» čítali. «Toto je pre nás,» riekol jeden; *tak* nám to patrí — pravil druhý. A ešte i zo Žiliny máme čosi zaraz v prvom čísle! Hej! veru je to svätá pravda čo tam stojí. Tí naši páni židi sú múdrejší než my; mohli by sme sa učiť od nich. Náš sused Miško K. ani odpočinku nemal, kým celučičké číslo «Kreštana» neprečítal. No počkaj, myslel som si, musím ti niečo do tretieho čísla napísať, trebárs mám ťažkú ruku.

Počúvaj ma teda *drahý Miško, milý sused môj!* Nevieš či si bol 30. septembra na ratúzi (mestskom dome). P myslí si; mali sme tam šťastie nášho tichučkého pána ablegáta Valérka vidieť. Lebo veď vieš, že sa nás teraz jakosi haňbí, odkedy nám ani odpovede nedal na našu poníženú prosbu, v ktorej sme ho asi

2200 mužovia z nášho okresu prosili, aby proti tomu novému sobášu a proti tým novým a drahým matrikám hlasoval na sneme. No počkaj, myslím si, teraz nám pekne-krásne vyloží svoje účty, ako tam v tom našom krásnom a pekne drahom sneme krajinskom hlasoval a gazdoval. Ale som sa sklamal Miško môj! Náš tichučký Valérko čosi inšie zamýšľa. Keď prišiel na ratúz, taký ti zostal bledý, ani stena. Nečuduj sa tomu Miško môj! Veľmi sme Valérkovi nekričali «éljen;» prijali sme ho studeno, veľmi studeno. Valérko náš milý potom tichúčko vyprávať počal; a pomysli si, nebál sa ti vyprávať pekne po slovenský. My sme tu naučení, ako vieš, aspoň pár slov po uhorský povedať, aby nám nikto na našom vlasteneckom smýšľaní neublížil; ale Valérko nás je smelší ako naši páni rečníci boli na katolíckom shromaždení: *ani len slovička* nepovedal ináč iba po slovenský; nebál sa ti on, že bude panslávom, ako sa my bojíme, keď nám židovské noviny do panslávov nadávajú. Tak teda Valérko náš tichúčko vyprával po slovenský. Ale Miško môj, to je už svätá pravda, že *tichá voda brehy podmyva*. Aj Valérko nás chcel nás ticho podmyť. Veď ti on prišiel od nás *peniaze* pýtať; áno, a to mnoho peňazí. Pomysli si súsedko môj! Nemá na tom dosť, že proti vôle okresu svojho hlasuje na sneme, ešte ti príde na figliarský spôsob *vrecká vymetať* úbohých voličov svojich. Ale má ten človek *svedomie*? A načo to chce tie peniaze od chudoby okresu žilinsko-rajeckého! Nuž, že jakúsi úzku železnicu ide stavať do kúpeľa svojho rajeckého; vieš Miško, do Rajeckých-Teplíc! Zlý svet hovorí, že tento kúpeľ Valérkov potom *väčšiu cenu* bude mať, keď tam železnica pôjde. Valérko ale hovorí, že on to — Boh zachovaj — nechce pre seba; že on len chudobe chce pomáhať, ale k tomu že peniaze potrebuje od *chudobných obcí*.

Rajec Valerkovi sadnul na lep. Sľúbili mu 60,000 zl.; ale Valérko to odrazu nechce; on že bude spokojný, keď mu len päť percentov budú platiť t. j. ročite 3000 zl. Páni rajčani na to pristali a jakýsi *tlačení protokol* že vraj podpísali; v tom protokoli má stáť, že tých 3000 za 50 rokov majú splácať ročite, a ešte i pozemky pod tú úzku železnicu dajú vraj darmo. Nuž porátajme to Miško môj! Tak teda 50 rokov po 3000 zl, toľko je ako 150,000 zl. a ešte i *pozemky*. Ej, ej — ale len pohnul rozumom ten tichý Valérko! No ale my žilinčani sme mu nedali tých 10,000 zl. čo pýtal od nás; ani tie percentá, — 500 zl. ročite — sme nesľúbili; veď by to bolo podľa toho *strašného tlačného protokolu* za 50 rokov — 25,000 zl. a k tomu darmo i pozemky. Ale je to len figliarska pomoc pre tú chudobu našu. No my sme dali 2000 zl. raz navždy, aby nemal za zle; aj to mu je *moc* Miško môj. Veď sme my tu na horných stranách drahej vlasti našej uhorskej neni *dojnou krávu*, aby nás nie len židia, ale ešte i páni ablegáti dojili. Valérko nás, že vraj zostal smútny ako mokrá sýkorka. No nič si z toho nerob Miško môj. Veď tí naši páni *liberáli* vedia, že my tu v Žiline všetci katolíci vlast našu ľúbime, len našich drahých (hej veru drahých!) pánov ablegátov nefúbime.

Nemaj za zle Miško môj! Zostávam tvôj uprimný súsed
Ferko.

Kysucké-Novémesto.

Dychtivo prečítal som prvé a druhé číslo „Krešťana,“ lebo tak som sa cítil, ako keď niekomu *od srdca k srdcu* vyprávajú. Takéto novinky sme už dávno mali mať, ažda by to vtedy nebolo tak ďaleko s nami

prišlo. Tá chýrečná svobodomyseľnosť vlády uhorskej nám veru pekne kúscky vystrája. Nie len že porcie čertovský dvíha, až nám koža praští, ale i do našich sviatostí svätokrádežnou rukou sa mieša. Dajte nám najprv chleba, sto hromov sa, umenšite nám náramné poplatky a potom choďte si k tomu novému sobášu, bars si krky zlomte. Veď je to hrúza už s nami. Koho nám pošlú za ablegáta, na tom musíme pristaf.

Že vraj *volba*: nuž vol si kadejakých *závratníkov*, ktorých ti na krky zavesia, alebo vol si *palicu*: tretie si nemôžeš voliť, to by bolo proti svobode uhorskej. Ej, však nech len príde k nám ten náš pán ablegát. Počúvajte ľudia, žiadon komediant na svete nevie tak skákať, ako ten náš Šipeky Šándor. Dal nám *na písme*, že proti tomu civilnému páreniu bude na sneme; a ono keď mal hlasovať *vyskočil* von. Ale je to znamenitý skokan! Keď bolo povšem, potom skočil zas zpiatky a veselo hlasoval na tie nové matriky, čo majú zas noví páni úradníci viesť. Na toto zas peniaze treba, lebo nikto neni blázen, aby matriky darmo viedol. Len teda zas plať na nových pánov, ktorí potom pri voľbách čerstvými prešibalými kortešmi budú za vládu. Budú zas kortešovať títo noví *matrikári* za takých ablegátov, ktorí nezastupujú svojich úbohých voličov, ale svoj mešec hladný; ktorí nehľadajú obľahčenie pre ľud, ale pre seba masné hrnce, aby mali čo vylizovať. Ja myslím, že ten náš znamenitý skokan nepride viac k nám. Však viete, že žaby vždy len do bahna zpiatky skáču; aj on sa najlepšej len v tej liberálnej vládnej stránke cíti. Takého vojaka, čo ve vojne uskočí, prestrelia; a ten náš úskok zaslúži ažda, aby sme ho pekne opozreli? Veď ani ústami ešte *necapnil*, čo je na sneme. Pán bytčanský ablegát už 30 rokov tam kvačí a *jednoho múdreho slova* ešte neočuli od neho. *Takito* ablegáti nás tam *dlávia* a tie naše práva ani len za mak nezastávajú. No však už z vlastnej škody sme sa naučili. Nebudeme viac takýmto vtákom veriť, ba musíme im perká nechať *vypršať*, aby viac na snem nelietali *naše žitko zobať*. Keď chcjú masné hrnce lízať, nech si zaopatria masť nie z našich mozoľov, ale zo svojich hladných kapsí. *Kysučan.*

Ctený pán Redaktor!

Tam ten týždeň som cestoval zo Zwardona do Rajeckých Teplíc bez Čacu a Žilinu, a stavil som sa aj v Kysuckóm Novom-Meste. Mnoho som počúval v Čaci, v Novom Meste a v Žiline vypytujú sa o jedno a druhé. V Čaci pri železničnej stanici som videl toho roku už druhý barák postavený; teda dva baráky! Pýtam sa na čo je to urobeno, odvetí mi jedon tam obsluhujúci: na cholera. A býva tam kto — pýtam sa? Dvaja doktori a žandári, vraví ten istý, len že prosím ich tí páni doktori inšie nerobia iba čo sa karty hrajú a ja im nosím vinečko od Klop Holz-a. Nuž a má tých doktorov kto platiť? Odvetí mi: prosím ponižene tí každý deň sú hrozne platení, ale kto ich platí ja neviem ani to neviem za koho peniaze sú postavené tyto dva baráky na cholera: len to viem že tu na Čaci sú 32 kr. úroky a *obecné prirážky obecné!!!* Máme tu dvoch služných; akýsi Ujfalušy a Szeghy vraví mi jedon tam stojáci mešťan čačanský. Nuž a akí sú to ľudia; prosím ich ten Ujfalušy keď prišol sem veľmi nenávidel židov a pokutoval ich, keď mu ale ten bohatý Popper tiež žid ako vravia — za zlé to mal, hneď ostal ich kamarátom a teraz je jeho naj dôvernejší tajomník akýsi Lipšer židovský doktor. Lež čo: židia mu tu viac neveria krem toho Lipšera, a katolíci ho

znajú že na jejich strane neni; a ponevác nemá nikoho v celom meste opravdivého krem Lipšera, chce ísť do Púchova za hlavného služného — ale ako očúvam tam ho tiež nechcú a už 50 podpisov išlo do Trenčína že náš služný ím netreba. O keby len chcel ísť preč — dokonal. Pýtam sa ho ďalej: nuž a keď by ten išol preč neostane ten Szeghy hlavným služným? Nikdy prosím ích! Ten Szeghy v Ture mal pekný majetoček — teraz nemá nič. Služným bol v Žiline odtiaľ — vravia — že *musel* ísť do *Nového Mesta* a odtiaľ zase že *musel* ísť do Čace a z Čace, ako jedon pán z Trenčína povedal, že pôjde už len do Mostov za hlavného služného. Ja neviem čo chcel s tým povedať! Nuž a čo je to za človek pýtam sa ho! Prosím ích ten je z každým židom kamarát; a keď bola tá volencia toho Láncieho žid a — či je kalvín — na Čaci, vravel našim katolíkom, ja som dobrý katolík, ja som zaňho, buďte aj vy zaňho, takto kortešoval (niečo za niečo a ništ za ništ povedal som); ale prosím ích, paroma je on dobrý katolík, keď ho v kostole nikdy nevidíme. Ale už cingal na železnicu *musel* som ísť ďalej a vravel mi že však druhý raz mĹ viac porozpráva. Ja som s tým dôjemom išol z Čace že to je Jerusalems tá Čaca, lebo všade som len žida videl.

Prídem do Kysuckého Nového Mesta, pýtam sa kto je tu služný? vravia mi, *Husóczy* a *Šimonfy*. Ten Husóczy to je vták, už viem! Aha to je on, čo obžaloval zborovského katolíckeho učiteľa u nitrianskeho pána biskupa? Prečo to druhý raz poviem, ale už teraz spomenem že ten učiteľ bol nevinný a ešte teraz je učiteľom a pána Husóczyho *podlosť* na javo vyšla. Jeho kúsky tiež spomenem niekedy, aby sme ho lepšie znali. — Šimonfy? Ten čo má syna kňaza? Ten čo sa opovažoval tak rozprávať o kňazoch pred Krasňanským židom? Ten Šimonfy čo sa nehaňbí ešte ku stolom kňazským chodiť zato? Aj v Divine čo bol u pána farára na jeho slávnosti? To je on? No tohoto musím lepšie ofarbiť, aby naši páni farári ho znali a náš ľud katolícky aby sa nedál v týchto trúchlivých časoch mániť od každého človeka. Znajme sa! V Žiline som bol na obed! O Žilina, Žilina? Kde že sú tvoji katolíci v rýnku? Odešli? A kde? A všetko židia kúpili? Nedajte sa pre Pána Boha, lebo vás zožerú tí židia v tej Žiline. Máte spolok, casino katolícke, držte ako reťaz spolu. *Opovrhňte každého takého katolíka ktorý s vami nedrží* nech sa on akokoľvek volá a nech je on v jakemkoľvek úrade. Teda vám Žilinčanom neni došť u mniškách óvoda ale vám treba *bez Boha óvoda*, kde sa vaše dietky tú modlitbu budú modliť čo Csáky minister skomponoval? Postávajú z hrobu žilinci starí a pozrite na Žilinu katolícku čo s ňou urobili židia?*)

Máte ablegáta Valéra Šmialovského, ktorý kričal na sneme: dajte kňazom ovsa sa nažrať aby nekričali proti civilnému sobášu. Ten chce vám na krky zavesiť civilný sobáš, ten chce matriky civilné vám dopratať, ten chce aby ste sa všetci obrezať dali — a to všetko pre železnicu Rajeckú!!!

Vyvolíte si ho ešte raz? Myslím nie. Nech vám Boh pomáha, kým vás navštívím v katolíckem kasíne. Cestovanie som opísal na krátko, druhý raz obsirnejšie.

Známy.

Čaca. U nás bude tomu už dva roky skoro, ako bola voľba Láncieho ináč ako ho tu ľud volá Láncuha. Nikto ho tu nechcel za ablegáta len židia, úradníci,

*) Dobře že ste sa zriekli žilinskí katolíci, že nikdy od žida kupovať nebudete, takto ích vyženete do Ameriky.

notári, služnovci a zlatkami, desiatkami podplatení ľudia (menovite ích napíšem, ak kto chce). Ale, aby voľba lepšie vypadla na jeho stranu, zavolali — ako vravia, že to Ujfalúsy hlavný služný urobil — vojakov z Trenčína — vyše 100 — títo tu boli 5 dní. Jedli, pili čo môhli za týchto 6 dní; (kto že ím rozkazoval dávať a robil špeiscetlu)?

Títo vojáci v deň voľby tíkli, bili každého ktorý nebol na Láncieho strane a ešte aj s nami mešťanmi tak robili, ani nás len cez ulice nechceli pustiť. Konečne vyhral Lánci na Čaci a ostal ablegátom, ale spolu pripomenem: prvý a ostatný raz vyhral tu na Čaci. Viac si capa za zahradníka nedáme spraviť, však nás je väčšina katolíkov!

Čo sa ale stalo! Vojáci mnoho stroviť za 5 dní, len masiar Neumann — ako vravia — 320 zlatiek pýtal za maso at.d. Vláda zaplatila istú čiastku za vojakov čo ím patrilo stroviť; to ostatnie, ale — asi 300 zl. — povčilajzko nemá kto zaplatiť. Výbor političný mestečka Čaci písal na Láncieho, na Poppera, títo ale o tom ani vedieť nechcú. Písal výbor do Trenčína, aby sa to rozhodilo na celý okres nesmie. To aby sa len v Čaci nasbieralo, ale že ta pán notár s rychtárom pri porcii vyberať nesmie. No dobre! Pán služný Ujfalúsy na každý pád chcel — ako očúvam — tiež aby to len mestečko Čaca platilo. A že to musí zaplatiť. O nie! prosím. Jak pán služný rozkázal vojakov traktovať, nech poplatí to čo stroviť vyše tej miery ktorú ím Erár určil. Jak ale inší ím rozkázal obedy, večere a frištuky nech ím ten platí teraz útraty. Z Trenčína tiež takto mali odpísať. Očúvam že tu sa teraz tak uzniesli v kancelárii obecnej, že to tí budú platiť, ktorí boli na Láncieho strane. No dobre! Tí úradníci, služnovci at.d. a židia ktorí boli na jeho strane nech to zaplatia, nech sa složia, ale aby sme my dušu telom cirkve našej — a nie Lánciemu a jeho civilnému manželstvu — oddaný čačanský *mešťania* a *gazdovia* len krajciar dali na útraty tých vojakov, takého pána neni aby nás k tomu prinútil — čo hneď by aj v *dvoštokovom pivovári* býval.

Jeden mešťan.

Spišská-Teplica, 12. okt. 1894.

Vysokoctený Pán Redaktor!

Tak je to nám ľudom od Stvoriteľa všetkých vecí, že keď nás či radosť či žialosť zastihne, nespokojní sme sami sebou až dotúd, pokiaľ ten priaznivý alebo nepriaznivý stav priateľom našim, rovnako s nami spoluzmysľajúcim nezdelíme. Preto teší ma, že i já radosť svoju nad tým vyjaviť môžem, že sotva slyšali vyzvanie farníci Spišsko-Teplickí svojho dôst. pána farára, aby sa na užitočné katolícke noviny „Krešťana“ predplatili: p. nášho učiteľa Jozefa Holub — ktorý tú obtížnú prácu predplatiteľov zbierať ako muž za každú dobrú vec a nadovšetko za dobrô cirkve a školy zaujatý, na seba vziať si nezfažoval — hneďky ho srdečne v príbytkách svojích privítali a medzi krátkym časom sa 39 predplatiteľov na hárok podpísali. Ze radosť dôst. pána farára, ktorý na všeobecnom našom dobrobytu už 12 rokov medzi nami blahodárne účinkuje, nad horlivosťou pána učiteľa a nad ochotnosťou svojích milých farníkov bola znamenitá, dá sa aj mysleť! Boh Otec láskavy nech ráci i na budúce posilňovať v tom dobrom duchu a nepodvratnej dôvere sa chovajúcich farníkov Spišsko-Teplických ku svojemu duchovnému otcovi!

Pri tej príležitosti neprenehám pripomenúť aj to, že tuná tak rečeno v čisto katolíckej obci, ktorej podtatranský susedia sú možní luteráni, živá a účinná viera prebýva. Veriaci usilovne navštevujú služby Božie, prístupujú k sv. sviatostiam často navštevujú milostivé miesta a vedľa možnosti radi obetujú na česť a chválu Božiu.

7-ho januára h. roku sme len slávilí posvätenie nových krásnych oltárov v Tyrolsku umelecký zhotovených na ktoré farnici tak rečeno všetci, viac menej dovedna 1150 zl. r. č. obetovali. Zaiste chvály hodná a Pánu Bohu milá to bola obeta, a dlhotrvajúcim tým pomníkom bude potomkom to dosvedčovať, čo môže i v biedných časoch v jednej obci: bázeň Božia, dobrá vôľa a oduševnenie za česť a chválu Božskú, pri spoločnej láske, poslušnosti a uznanlivosti spôsobil.

V 21. nedeľu po sv. Duchu sme v našom peknom kostole slávilí poďakovanie za tohoročné úrody hojné, pri ktorej slávnosti veriaci i toho roku podobne minulým niččo na ďalšiu ozdobu chrámu svojého radi obetovali, presvedčení byvší o tom, že keď z toho požehnania Pánu Bohu na Jeho zvelebenie dľa možnosti venovali, On je ten najdobrotivejší Otec nebeský, ktorý ich i na budúce časy neopustí, ale každý dobrý skutok i mnohonásobne vynahradí.

7-ho okt. b. r. skladal účty náš krajinský vyslanec pán Ján Kulman, o ktorom môžem povedať sme sa jak vel. katolícke kňazstvo, tak aj volebné obecnstvo bohužiaľ veľmi sklamali. Lebo keď bol mocným podporovaním a odporúčaním kat. kňazstva vyvolený, pri prítomnosti mnohých ačkoľvek evanjelík, sľuboval, že on nikdy proti záujmom cirkve katolíckej účinkovať nebude, že on za civilný sobáš občanský, za štátne beznáboženské školy at.đ. nikdy nebude hlasovať, a predsa o čom sme sa presvedčili? Na krajinskom sneme opustil stránku vláde protivnú, a zostal mamelukom, čo toľko značí, že vo všetkom s vládou držať bude totiž, že keď tá rozkáže čo je čierno, aby bielo bolo, že i on tak votizovať bude. Tam na sneme za všetko už aj do teraz hlasoval, čo my tu nešťastlivými prevratami menieme ako: za civilný občiansky sobáš, za úplnú slobodu rozličných i len povstať majúcich náboženstiev, (ako keby ich už dosavád dost v krajine nebolo), za rovné uprávnenie židov, za štátne matriky, ktoré zase novými úradami na farchu chudobného ľudu uvedené byť majú, a hotový by bol i k Jeho Jasnosti našo Apošt. Kráľa už dneska ísť a ho prosiť, aby tieto menované prevraty už čo zákony najvyšším svojim potvrdením do života uviedol, lebo že bohužiaľ nám tu v krásnej našej uhorskej krajine nič inšie! už nechýbuje, len tie prevraty, pod ktorými stonajú iné národy. Spomenul medzi iným príčinu prečo má byť civilný sobáš uvedený i to, — jak to dal skrze jedného mladého pána po slovenský s písma obecnstvu prečítať — že do teraz vraj v Ríme len bohatému dali dovolenie sa rozsobašit, ale nie tak chudobnému! Puť!

No čože rieknete drahí spolukrajani na takúto nespravodlivú reč? Ovšem to, že na jazyku mäd, v srdci ale jed, s takým spôsobom vábia i vtačkári vtáčkov, až sa lapia na lepové prútky. Sľuby sa sľubujú, ale nevyplňujú. Preto či i na ďalej len v takých sľuboch sebe mnoho zakládať a dôverovať budeme? Zaiste nikdy viacej, na svojej škode škaredne poučení bedliví budeme, a ako pri budúcej krajinskej voľbe pokračovať budeme, na nášeho vzacného »Kreštana« radu dbať a ju nasledovať chceme. Teraz už vopred sa osvedčujeme, že len za muža spravodlivého, svedomitého, ktorému biedný utisknutý stav ľudu na srdci

nie len na jazyku ležať bude, len za muža cirkvi sv. a drahej vlasti našej uhorskej s telom i s dušou oddaného, s celou silou zaujatí budeme, ináč keď sa taký neukáže, ani ráz nekročíme, Pane Bože! popraj nám dobrých opravdivých otcov vlasti a buď nám na pomoci v silnom predsavzatí našom, aby lepšie časy nastaly! S Bohom! (do bližšej príležitosti keď ma ráčite prijať) s hlbokou úctou
Podtatran.

Rozmary a žarty.

Povážlivá hra.

Otec (na jednej výstave so svojim synom pred jedným cenou pocteným volom): »Janko, vidíš ten sa vyznačil! Vezmi si príklad od neho, ty leňoch!«

Ošúd.

»Či si už očul, zo zasnúbenia Mišovho nebude nič?!«

A prečo že to?

»Ah, ten sprosták, keď sa podnapil, jedným prstom svojej neveste si fajku napchával!«

Doslovne.

Pani: »Katko, aby že ste mi dobre pozor dala, keď mlieko započne kypeť!«

Kuchárka (po malej chvíli oznamujúc): »Milost Pani, práve šesť hodín bolo, keď mlieko vykypelo.«

Synáček.

»Mamko, prosím vás pomáhajte že trochu pri tejto latinskej úlohe.«

Matka: »Dieťa moje, ja som sa nepotrebovala latinský učiť.«

Synáček: »Ah mamko, vy ste mala o mnoho rozumnejších rodičov nežli ja.«

On to dobre zná.

Jedon vyšší fyzikus prehliada vojenský špitál; príde ku posteli jedného vojáka, ktorý je ťažko nemocný na tyfus. »Och, och, riekol, to je »tyfus« veľmi zlé, veľmi zlé! Na tú nemoc sa umiera alebo ostanú hlupým! Ja to znám, už i sám som trpel na tej nemoci.

LISTÁREN.

Na také listy, ku ktorým nenie pripojená poštová marka, osobným listom neodpovedáme, odpovie sa len v listárni.

Dr. Szt. Nagy-Bittse. Ako by sme neboli priniesli. Plod tak výborného pera môže byť len na výhodu našim novinám. O keď by sa nám nikdy nepomínaly články p. Dra. Vec sme vykonali.

J. P. Felső-Diós. S radosťou posílame čísla na ukážku a ďakujeme za sľúbené rozširovanie. Len rozširujme všade, aby sme ľud mohli povzbudiť, lebo len takto si môžeme pomáhať v týchto smutných dňoch prenasledovania. Keď i na ďalej budeme spať, duch pohanstva nás zpusťoš i s cirkvou spolu.

G. J. Zsolna. Mój list ste dozaista ráčil dostať. V tom som odpovedal. Spomenutý passus som nenašol. Kde je. V našom článku neprichodí. Z hornieho kraja sme ho museli dostať.

Bélabánya. P. f. R. O. I prvé číslo sme poslali, muselo sa na pošte ztratíť, s tretím číslom i prvé ešte raz vám pošleme. Ani úlohou ani úmyslom »Krešťana« není zabrádať buďto do národnosti, buďto do osobnosti alebo do cudzého náboženstva; keď by sa niečo takého predsa udalo, to sa len tak stať môže, že v článkoch nie od nás pochádzajúcich alebo v dopisoch vyhne našej pozornosti.

Prešporok. Gy. M. Vďačne vám poslušime našim »Krešťanom« len ho rozširujte; môže vám byť jedné i na hmotný ošoh. Z listu sme poznali vašeho krásneho ducha.

M. A. Detrekő-Csütörtök. Žiadosť sa vyplní. Teší nás, že naše noviny byly prijaté, lebo oznam na predplatenie, ktorý sme do Štvrťku poslali, naspák prišol. Prečo?

Z Gajarov. Ludevít Buócz a Jozef Hasl noviny naspák poslali.

Z Bardijova noviny Juraja Franek s neznámou poznámkou prišli naspák. Dobré by bolo na pošte poriadok urobiť aby noviny naspák neposielali, alebo nám odpísať ulicu a číslo domu.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na correšpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovánie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý počtový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten ošoh, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 6.30—6.60 zl. Raž 5.15—5.30 zl. Jačmeň na krm 5.70—6.10 zl. do pálenie 6.35—7.10 zl. na várku 7.30—8.40. Oves: 5.75—6.10. Kukurica: 6.20—6.25. Proso: 5.25—5.75. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 10.50—12.00. Kohnopné semeno: 9.00—9.70.

3. Strova: Veľká biela fizuľa 8.75—9.25; tmavá 7.25—7.50 okruhlá: 8.75—9.25., drobná 9.75— tarkavá 6.00—7.00 šošovica 9—15. Hrach 7.50—9.00. Čistá 13.50.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 19—20 $\frac{1}{2}$, Burgyňa 2.40—3.00. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 18—24 zl. Petrželom: 3.60—8.00. Paprika 130—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 3.30—4.10. Lesné a horné seno 3.90—4.20. Slama. Na postielanie: 1.35—1.50. Žup 1.40—1.80.

6. Siatie: Červená ďatelina 58.98 Lucerna 40—46 zl. Jarní ladník 6.50—7zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 214 hospodárskych volov; 231 dojných kráv. Následovné byly ceny: Vyborná pára volov do jarma do 345 zl. Dojné kravy: za jeden kus 50—220 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 6164 kusov oviec. Ceny: 11—17.50 zl. za páru, a 17—21 za živý kilo. Sviný trh: za kilogramm 42—42 $\frac{1}{2}$. V salašoch 32.959 kusov bolo umiestneno,

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 32—33 zl. Vosk 152—155. Vajca 33—40. Loj. Maslo I. 100—140 zl. II. 70—120 mc. Slanina 43.50—44., udená 48—49 zl.

9. Vlna: drsnatá dvojstrižná 80—95; baránková 190—210 zl. po mc.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetké cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávaď na sklade sú a hneď sa môžu poslať: **Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.**

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

Krstné, sobášne a smrtné listy,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížečky pre údy občianskych spolkov a knížečky spláčováce.

Kus týchto 8 stranových knížečiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 2 kr. Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek narídenie, cirkevné, obecné a súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarňi alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohlade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1894. 29. septembra (I., Döbrentey-ulica 18.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.